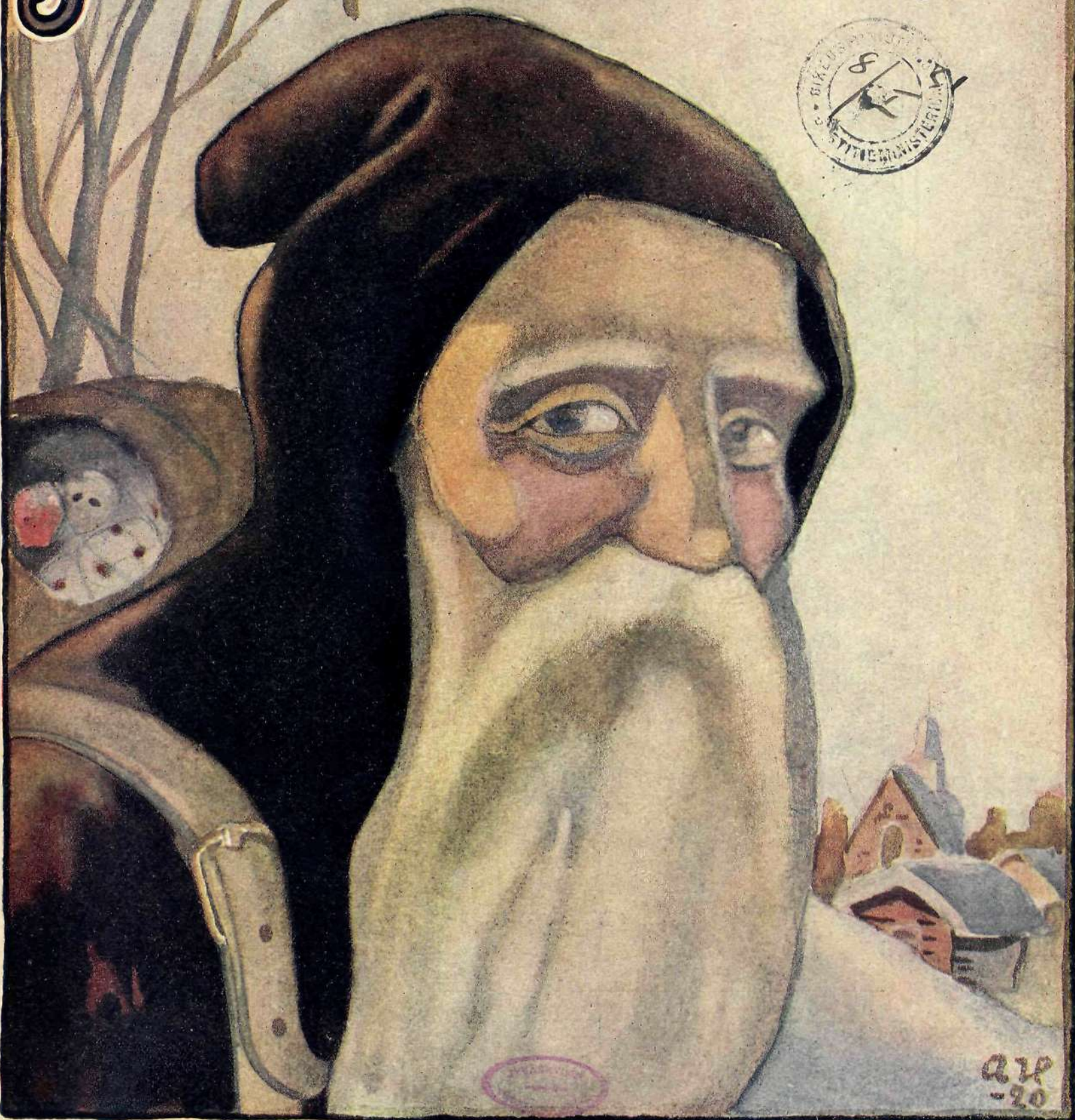

23 1/2

joulupukki

III
—

QV
-20

OSAKEYHTIÖ VALISTUS : HELSINKI 1920

EA-20

Käy rauhan henkäys yli maan...

Käy rauhan henkäys nyt yli maan,
on joulu meillä, pyhän riemun hetki,
ja luontokin se yhtyy juhlimaan,
se viettää joulua kuin ihmisetkin.

On toisenlainen sentään juhla sen,
mut ihmismieleen tenho sill' on kumma;
se puhuu kieltä ikuisuuksien
tuo kirkas yö ja tähtitaivas tumma.

On raikas, kuulas, tyyni talvisää,
on lunta paljon metsissä ja mailla,
puut huurreverhossansa kimmeltää
ja hanki loistaa timanttien lailla.

Ja kuusten oksat taipuu hiljalleen
kuin rukoukseen vaipunut ois salo,
ja tähän metsän syvään hartauteen
säteilee tähtein ihmeellinen valo.

Käy rauhan henkäys nyt yli maan...
Oi joulujuhlaa suurta, onnekasta!
Se katseen kääntää tähtimaailmaan,
mut sydän etsii seimen pyhää lasta.

Oi, laulu enkelten jo kuuluukin!
Se lähenee, mun säveleillään saartaa;
niin polvistun ma luona alttarin,
min yllä taivaan öinen holvi kaartaa.

Koko talo oli touhua täynnä. Suursiivous oli jo loppuun suoritettu pari päivää sitten, mutta yhä vielä riitti puuhaa keittäjälle ja sisäkölle. Pankinjohtaja ja hänen kaunis rouvansa rakastivat loisteliasta elämää. Odotettiin jouluvieraita, ja rouva oli määrännyt oikein hienot illalliset. Mimmi toruskolle keittiössä, vaikeroi lipeäkalan tummuutta ja pauhasi Almaa, sisäkköä, joka oli unohtanut sekä sinapin että pippurin kauppaan.

Pankinjohtajan ainoa tytär istui huoneessaan yksinään. Hänkin oli puuhannut joulukiireitään, mutta nyt hän oli väsynyt. Hän oli vaipunut istumaan syvälle suureen nojatuoliin. Kalpeilla kasvoilla oli nääntynyt ilme, pää nojasi tuolin selkämystä vasten, ja hengitys kulki raskaasti. Pari suurta kyynellä vieri hitaasti poskia alas.

Kyllähän hän hyvin tiesi ruumiinvikansa, mutta sittekin tuntui kovalta kuulla sen armottomilta huulilta. Hän olisi niin mielellään auttanut Mimmiä keittiössä, olisi ollut niin hauska ottaa osaa toisten askareihin ja kiireeseen. Mimmi ei ollut vastustanutkaan, mutta hän oli kuullut poistuessaan hetkeksi välikköön Mimmin suhahtavan Almalle: — Vielä tuo kyttyräselkäinenkin tänne solkemaan kesken kiireen!

Kyttyräselkä! Hän oli kuullut sen sanan niin monta kertaa kadulla ja koulussa, sekä pahanilkisten että sääliväin ihmisten suusta. Ja aina se viilsi yhtä kipeästi. Luulivatko ihmiset, ettei kyttyräselkä tuntenut yhtä herkästi kuin muut?

Isä sääli häntä ja äiti myös, mutta isän sääliä oli helpompi kantaa kuin äidin — siinä oli enemmän rakkautta ja hienotunteisuutta, äidin sääliin oli sekautunut pisarainen halveksumista — Eeva tunsu sen kyllä. Ehkä se oli siksi, että hän itse oli niin kaunis ja terve ja sitäpaitsi vain äitipuoli.

Eeva tunsu vaistomaisesti vaivaavansa äitipuoltaan — ja pysyttelihe mieluummin omassa huoneessaan, joka oli suuren huoneiston toisessa päässä. Isä ennätti vain vähän olla kotona, ja silloin oli talossa usein vieraita.

Eeva huokasi. Tänä iltanakin tuli vieraita, vaikka oli jouluaatto. Miten hauskat olivat jouluillat, ennenkuin uusi äiti tuli. Isä oli itse kaunistanut kuusen pikku Eevalleen. He olivat istuneet kahden isän kanssa, ja isä oli kertonut äidistä, jonka kuva hymyili heille niin lempeänä seinältä.

— Muista, Eeva, oli isä sanonut, äiti on aina luonasi, vaikka et näe häntä. Taivaasta hän valvoo lemmikkinsä puolesta. Niin hän pyysi minua sanomaan sinulle ennen kuolemaansa.

Eeva loi silmänsä pilvien peittämälle taivaalle. Oi, hän uskoi kyllä, että äiti siellä valvoi. Mutta olisi ollut suloista, jos joku olisi hellinyt häntä täällä maan päällä.

Isä kyllä häntä rakasti, sen hän tiesi, mutta siitä asti kuin uusi äiti tuli, ei hän enää ennättänyt olla paljon Eevan luona.

Kirjoittanut Anni Swan, kuvittanut A. Paischeff.

Eeva kohottautui vaivaloisesti istuimeltaan ja astui huoneen perälle, jossa kaikki hänen kuusi kaunista nukkeansa istui juhla-vaatteissa. Hän nosti syliinsä isoimman niistä — vaaleatukkaisen, sinisilmäisen Vernan.

— Pikku Verna, mutisi hän, jospa osaisit sanoa minulle yhden ainoan hellän sanan!

Hän painoi poskensa nukan kasvoja vasten. Ne olivat niin kylmät. Taaskin kiertyivät vedet Eevan silmiin.

— Äiti, äiti, kuiskasi hän, sinä olisit rakastanut minua.

Ja jouluaattona, lasten riemuisimpana päivänä, itki kyttyräselkä rukka yksinäisyyttään ja ilotonta elämätään hiljaa ja haikeasti, niinkuin hän oli oppinut itkemään lyhyen elämänsä varrella.

*

— Mitä, Eeva, kuului äidin hiukan kärsimätön ääni, istutko siellä pimeässä? — Hän väänsi sähkön palamaan. — Ja yhäkö vielä pukeutumatta. Joudu, lapsi. Minä lähetan Alman sinua auttamaan.

Alma tuli ja korjasi hätäisesti Eevan pitkät, kullankeltaiset hiukset.

— Kyllä Eeva neidillä sitten on komea tukka. Vahinko . . . Hän vaikeni hämillään, mutta Eeva arvasi mitä ajattelematon tyttö oli aikonut sanoa: „Vahinko että kyttyräselällä on niin kauniit hiukset“.

— Siellä on jo vieraita, ja hirveän komea joulupuu, puheli Alma. Kas niin, nyt tämä uusi valkea puku. Eeva neiti on oikein kaunis nyt.

Punaposkinen, solakka Alma katseli säälien hentoa valkopukuista olentoa. Raukka, miten näivettyneen ja surkean näköinen hän oli. Kunpa Herra korjaisi poloisen.

— Onko siellä paljon vieraita? kysyi Eeva arasti.

— Neljä vain ja nekin kaikki tuttuja. Pankintirehtöörskän veljet ja se kamreeriserkku ja Martta neiti.

Eeva astui ujustellen saliin. Joulukuusen nähdessään hän hätkähti. Siinä oli jotain vierasta.

— No, Eeva mitä arvelet kuusesta, sanoi äiti iloisesti.

— Se on kaunis, vastasi Eeva, mutta isälle hän kuiskasi? — Miksi on kuudessa sähkölamput eikä kynttilöitä kuten ennen?

Äidin mielestä sähkölamput valaisevat kirkaammin, kuiskasi isä takaisin. Pidätkö sinä enemmän kynttilöistä?

— Pidän, Eevan huulet värisivät. Joulukuusi näytti niin kylmältä ja vieraalta ilman kynttilöitä. Ja ehdottomasti Eeva ajatteli:

— Se on komea ja kylmä kuten äitikin.

Isä huomasi hänen alakuloisuutensa. — Pois paha mieli jouluna, kuiskasi hän ja siveli tyttärensä suortuvia. Hän asetti Eevan mukavaan tuoliin ja istuutui itse hänen viereensä. Martta

täti lauloi ja äiti soitti, kaikilla tuntui olevan hauska. He nauroivat ja puhelivat ilosesti — olihan joul.

Isä jutteli kotvasen Eevan kanssa puoliääneen. Sitten hän siirtyi toisten joukkoon. Eeva istui yksin. Hänellä oli ikävä.

Eivät edes kalliit ja komeat joululahjat kyenneet poistamaan hänen mielenapeuttaan. Hajamielisenä hän selaili kirjojaan — olihan huomenna aikaa lukea niitä — isä ja äiti olivat kutsutut vieraisille, ja hän saisi jäädä yksin kotiin kuten tavalliseti. Tummansininen samettikangas, jonka äiti oli ostanut hänelle puvuksi, sai hänet katkerasti hymyilemään. Mitä hän — kyttyräselkä — kau-neilla vaatteilla teki!

Hän olisi niin mielellään, oi niin mielellään, lahjoittanut pois kaikki kalliit joululahjansa, jos olisi saanut olla yhden ainoan illan vain iloinen ja terve kuin muut.

Ilta oli jo pitkälle kulunut, kun palvelija tuli ilmoittamaan illallisen olevan pöydässä. Siihen päättyi Eevan jouluaatto, hänen täytyi lähteä levolle aikaisemmin.

Juuri kun hän nousi sanomaan hyvää yötä, soi ovikello.

— Vieläkö joululahjoja, naurahdi isä.

Sisäkkö meni avaamaan ja palasi saliin hämmentyneen näköisenä kantaen suurta vasua.

— Arvasinhan, nauroi isä. Mutta mitä tämä! Tässä ei ole osotetta.

Hän kohotti vasua peittävää vaatetta, mutta peräytyi. Toiset, jotka olivat uteliaina kerääntyneet vasun ympärille, huudahtivat hämmästyneinä. Eevakin pisti päänsä muitten joukkoon.

Vasussa makasi pieni sievä, noin vuoden vanha lapsi. Posket hohtivat unen punaa, pienet kädet olivat puristuneet nyrkkiin. Nyt hän avasi silmänsä ja loi kummastuneen katseen kaikkiin noihin vieraisiin kasvoihin. Hetken hän oli vallan ääneti, sitten suupielet vetäytyivät alaspäin ja äkkiä kaikui äänekäs lapsen itku pankinjohtajan salissa.

Eevan silmät säteilivät. Kuin lumottuna hän katseli pienokaista. Miten sievä se oli! Miten herttainen!

— Herran tähden, Alma, kuka lapsen toi? huudahti rouva kääntyen kiivaasti sisäkön puoleen.

— En tiedä, vastasi Alma, kun avasin oven, en enää nähnyt ketään. Kori oli jätetty oven eteen. Kuulin vain askelia portaissa.

— Sinun täytyy soittaa poliisikamariin, sanoi rouva miehellensä. Tämä oli löytänyt paperilapun korista ja luki: „Armahtakaa äiditöntä pikku Kaisua!“

— Hm, sanoi pankinjohtaja. Pitänee soittaa. Eeva tarttui kiihkeästi isää käsivarteen.

— Et kai aio soittaa, isä. Ethän voi olla niin julma. Anna hänet minulle.

Pankinjohtaja nauroi:

— Tyttöseni, ei hän ole mikään kissanpoikanen tai koiran penttu, jonka noin vain voi ottaa. Kuka häntä hoitaisi?

— Minä, oi, isä, anna hänet minulle!

Eevan silmät olivat kyyneleissä. Hän oli unoh-tanut arkuutensa ja seisoj punottavin kasvojin isän edessä kädet ristissä.

Pankinjohtaja kääntyi neuvotonna vaimonsa puoleen. Tämä katseli miettivänä vuoroin lasta vuoroin Eevaa. — Mahdotonta, mutisi hän.

— Oi, äiti, rukoili Eeva yhä, emmehän voi lähettää häntä poliisikamariin jouluaattona. Hän on meidän joululahjamme. Minä lupaan hoitaa häntä ja vanha Briitta auttaa minua.

Äitipuoli tuijotti äänetönnä tyttöön. Hän ei ollut koskaan vielä nähnyt hiljaista Eevaa näin suunniltaan. Vastapäisestä peilistä hän näki oman kukoistavan olentonsa ja rinnallaan tytön kääpiömäisen vartalon. Eeva oli jo neljäntoista-vuotias — pian hän olisi nuori neito. Mutta iloton tulisi hänen nuoruutensa olemaan. Äitipuoli ei parhaimmalla tahdollakaan saanut itseään pakoitetuksi rakastamaan miehensä kyttyräselkäistä tytärtä, ja tytär tunsi sen. Se oli surullista, mutta totta. Eeva kärsi rakkauden puutetta.

Lapsi itki vielä. Eeva oli nostanut sen vasusta ja piteli sitä hiukan kömpelösti sylissänsä. Hänen silmänsä tutkivat tuskallisina äitipuolen kasvoja.

— Niin, Arne, sanoi rouva kääntyen miehensä puoleen. Eeva on oikeassa. Me emme voi lähettää luotamme lapsi rukkaa. Voimmehan ottaa hänet, sanokaamme, vaikka Eevan kasvatiksi.

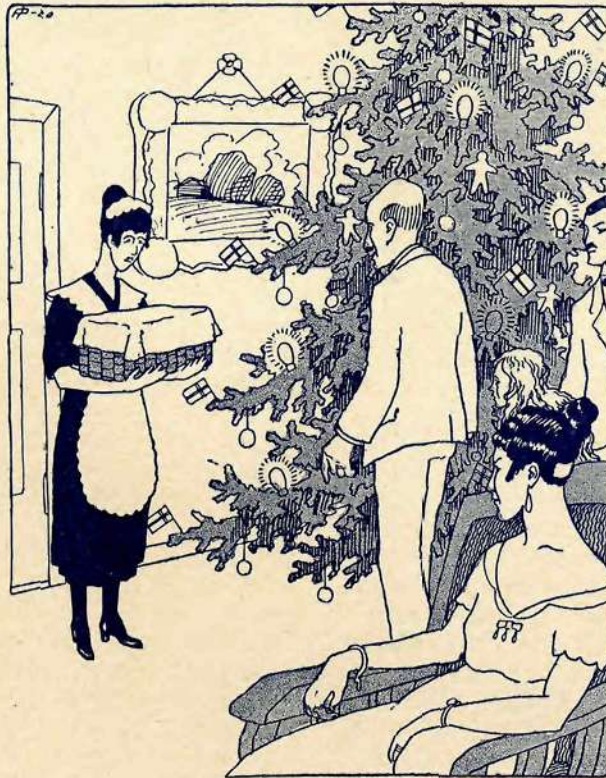
— Kiitos, äiti, kuiskasi Eeva. Hän oli liian liikutettu voidakseen sanoa enempää. Varovasti hän siveli lapsen päätä.

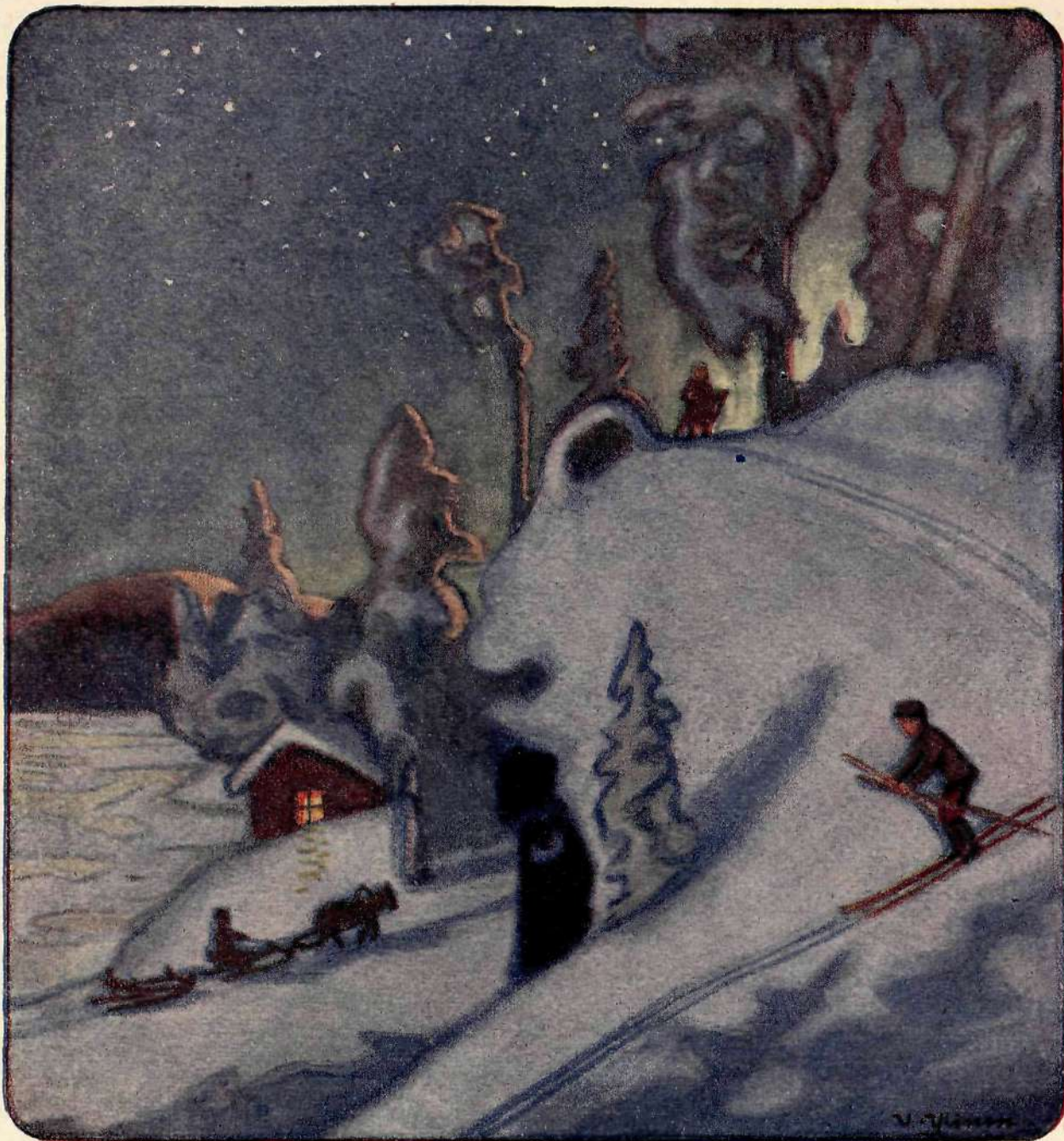
Sitten hän riensi aarteineen Briitan luo.

— Briitta, Briitta! huusi hän. Lapsi itkee. Mitä me sitten teemme?

— Annamme ruokaa, vastasi vanha, ryppyinen lastenhoitaja, joka oli aikoinaan hoitanut Eevankin. Pankaahan, Mimmi, vähän maitoa lämpiämään.

Mimmi mutisi äkäisesti, mutta veti suunsa hymyyn nähdessään lapsen, joka oli rauhoittunut Briitan tottuneilla käsivarsilla. (Jatk. 1 lehden takana.)

❄️ HIIHTÄMÄSSÄ. ❄️

Paistavi päivä, hanki se hohtaa,
kuulaana kiiltävi järven jää.
Sukset mä jalkahan sieppaan kohta,
luminen luonto niin viehättää.

Hiihtelen mäet ja hyppyrit loivat,
unta kun pirtissä nukkuvat muut.
Raitilla kulkuset helisten soivat,
hopeahuurussa hohtavi puut.

Sorjana, suorana kunnaiden' yli
aukenee latu kuin satujen tie,
oessäni kohoo jo metsikön syli,
se mua puoleensa vetää ja vie.

Suihkavi suksi, hohtavi hanki
kuulaana kiiltävi järven jää.
Min' olen metsän lumottu vanki,
luminen luonto niin viehättää.

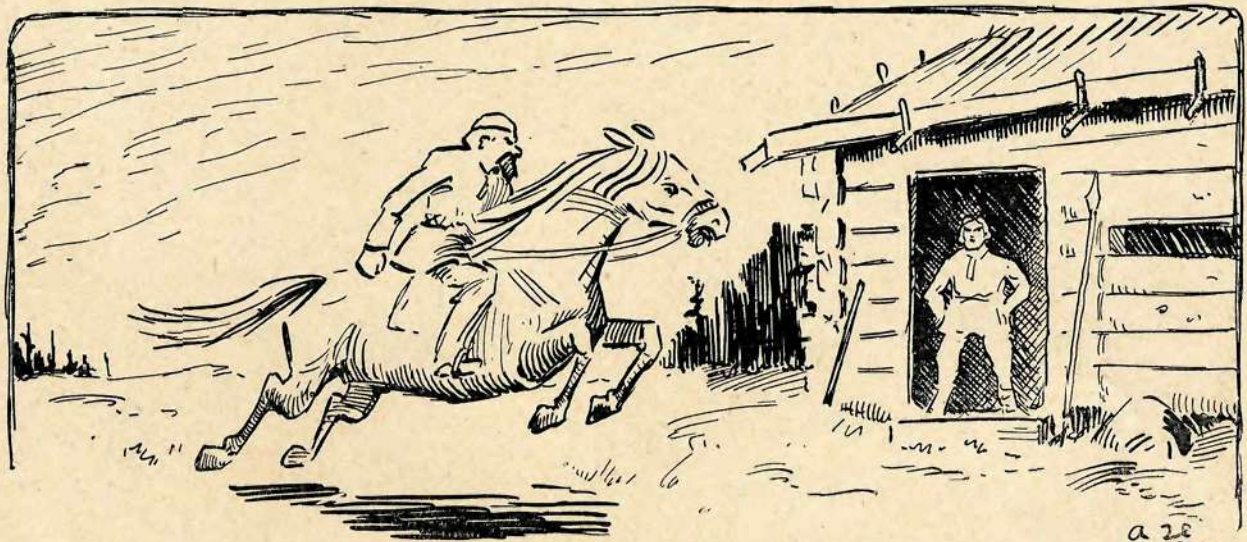
IRJA PUHAKKA.

Huolimatta vanhempiensa vastustelusta sai Eeva tahtonsa perille yösijan suhteen. Pikku löytölapsi ja Briitta tulivat hänen huoneeseensa nukkumaan. Briitta valmisti lapselle väliaikaisen vuoteen samaan vaasuun, missä se oli taloon tuotu. Lapsi nukahti tyytyväisenä saatuaan ruokaa ja näytti nukkuessaan niin suloiselta, että Briitan sydän tykkänään heltyi.

Eeva olisi puolestaan tahtonut istua koko yön pikku Kaisun vuo-

teen ääressä. Vasta kuin Briitta uhkasi viedä lapsen muualle nukkumaan, hän pujahti vuoteeseensa. Mutta hänen silmänsä pysyivät kauan auki. Hän oli onnellinen, ylen onnellinen. Nyt ei hänen enää tarvinnut alituisen ikävöidä. Hänellä oli Kaisunsa, pikku ystävänsä, jota hän sai rakastaa ja helliä mielin määrin.

Ensimmäisen kerran elämässään hän nukahti iloisen odottaen uutta aamua.

ENSIMÄINEN RISTIRETKI.

Historiallinen kert. IV. Kirjoittanut *Hilda Huntuvuori*. Kuvittanut *A. Halonen*.

Tuiskuna karautti ratsu Saaren pihaan. Mies ennätti tuskin hypätä alas vaahtoavan hevosensa selästä, kun jo Lalli kysyi kynnyksen takaa: „Tulet kuin isäsen ilma! Mitä kummaa on tapahtunut?“

„Oh, paljon on tapahtunut! Verottajan laivasto on saaristossa kulkemassa kohti Auran suuta. Sana on lähetetty Suomen kaikille kulmille.“

Lalli kynsi korvallistaan, manasi: — „Nyt jo täällä, kuutta päivää aikaisemmin kuin olin laskenut! Ajattelin näet, että Ruotsin viestintuojat olisivat ensin menneet kotiinsa, ja sitten vasta lähtenyt sieltä verottaja. Hiitten hirmu! Mutta saampa mä mieheni kokoon! Annan Eerikille verot miekkani kärjellä, maksan matkan hurmeella.“ Ja kohta lähti sananviejiä Saaren kartanolla Mynäjoen alueen kaikille kulmille.

Aurinko kohosi juuri kukkuloitten takaa. Se ei aavistanut, mitä surunäytelmää se sai katsella tämän päivän kierroksellaan.

Mynäjoen miehet olivat kulkeneet kaiken päivää suorinta tietä kohti Auran suuta. Toiset kulkivat jalan, toiset ratsain. Keihäät, miekat ja jouset välkkyivät ilta-auringon valossa. Oli päästy jo

Ruskon tienoille. Pitkä jono kulki hiljalleen suon läpi kiemurtelevaa polkua pitkin. — Etumaiset pysähtyvät. Mitä nyt! — Vastaa tulee pari pelästynyttä miestä. He kertovat kauhulla, miten verottaja oli jo aamulla saapunut. Vain Halikon miehet ennättivät rannalle maihinnousua estämään. Kamala oli yhteenotto, mutta minkäs mahtoivat Halikon miehet yksinään. Heidän täytyi peräytyä Samppalinnan ja vihdoin jättää sekin verottajalle. Paljon kaatuneita jäi tantereelle ja vesi rannalla punertui. Verottaja eteni Virusmäelle asti. Siinä saapuivat miehet Hämeestä päin. Ja voi sitä hirmua, mikä nyt alkoi! Mutta taaskin lyötiin suomalaiset. — — — Lalli oli kuunnellut kertomusta hammastaan purren, ohjia pursertaen ja hänen silmänsä säkenöivät, kun hän antoi lähtökäskyn. „Kolmas joukko ei peräydy,“ mumisi hän hampaittensa välistä.

Kuningas Eerik seisoi päälliköittensä ympäröimänä Koroisten niemellä. Kaikki olivat hyvin totisia, sillä oli juuri saatu sanoma Lallin tulosta. Vihdoin virkkoi päälliköistä vanhin: „Joukkomme on kyllä moninkerroin suurempi ja paremmin varustettu, mutta miehet ovat näännyk-

siin asti väsyneitä kokopäiväisestä taistelusta, he tuskin pysyvät pystyssä. Jos Lalli, tuo hurjimus, vain heti hyökkää, olemme totisesti hukassa.“

„Niin olemme, päätti Eerik. „Mutta koetetaan neuvotella Lallin kanssa.“

Ruotsalaiset asettivat joukkonsa lujaan puolustusasemaan Virusmäen rinteelle. Näön vuoksi jatkettiin rintamaa kauas molemmille sivuille, jotta se häikäisisi Suomalaisten silmiä suuruudellaan. Tuskin oli tämä tehty, kun Lalli jo ilmestyi Kärsämäelle. Yli notkelman näki hän vihollisen pitkän kilpirivin ja hän pysähtyi hämmästyneenä. Pian hän kuitenkin toipui ja alkoi järjestää joukkoaan hyökkäykseen. Mutta kun miehet pitkin viidakkoa näkivät kaatuneita suomalaisia, tarttui heihin kummallinen kauhuntuonne. Lalli koetti rohkaista miehiään ja aikoi juuri hyökätä. Silloin saapui yksinäinen ratsastaja heidän eteensä nuolen kantaman päähän. Se oli Nousiaisten pappi Pietari, joka toimi ruotsalaisten tulkkina. Hän tuli neuvottelemaan.

„Onko aikaa kuunnella järjen sana?“ huusi pappi. Lalli aikoi vastata jousellaan, mutta muut estivät hänet siitä, ja pappi jatkoi: „Katsokaas Eerikin joukkoa tuolla — uskallatko hyökätä! Katsokaa kaatuneita viidakossa, — siinä näette kohtalonne! Ottakaa sovinnolla kaste ja maksakaa verot, niin saatte rauhassa lähteä!“

„Vai verot ja kaste!“ kiljasi Lalli. „Hyökkää miehet!“

Mutta miehet eivät liikahda. Lallikin malttaa mielensä.

„Mitä vastaatte?“ kysyi pappi.

„Tappellemme“, huusi Lalli.

Huomaamatta oli osa ruotsalaisista hiipinyt suomalaisten selkäpuolelle. Näihin viitaten sanoi pappi: „Tapelkaa sitten kahdella suunnalla:“

Suomalaiset pelästyivät kovin, kun huomasivat olevansa saarroksissa. Mutta Lalli oli taipumaton: ei kastetta, eikä veroja!

Uusi viesti tuli papin luo tuomaan kuningas Eerikin käskyä. Ja kohta huusi pappi Lallille: „Kuningas Eerik ei enää tahtoisi vuodattaa pakain verta, siksi hän ei vaadi teiltä veroja, mutta kastattaa hän tahtoo kaikki, jotka itse sitä haluavat. Olette saarroksissa, valitkaa!“ — — —

Lalli näki miestensä muodosta, etteivät nämä häntä tottelisi, jos hän antaisi hyökkäyskäskyn. Siksi hän kääntyi ja lähti, ruotsalaisten vetäytyessä syrjään. Mutta hänen sisässään kuohui samumaton viha. Kärsämällä hän katsahti taakseen ja naurahti katkerasti nähdessään, miten osa hänen omia miehiään seurasi Nousiaisten pappia kastettaviksi.

Sydänyö loi kevyen hämyvaipan yli maan, kun Lalli miehineen pääsi Nousiaisten Hirvijoen kahlu paikalle. Siinä hän antoi hevosensa huohata. Hänen katseensa kääntyi vieressä olevalle Nousmäelle, jossa seisoj pienen puukirkko, risti-harja. Lalli pui nyrkkiään kirkolle, sanoi: „Siinä seisot, Kiesuksen pirtti! Sinun tietäjäsi se houkutteli Nousmaan kansan verottajan puolelle. Jos Nousmaan ja Luotolan miehet olisivat olleet kanssamme, ei Suomi koskaan olisi verotusmaaksi sortunut. Kirottu pirtti ja tietäjä!“

Lalli hypähti ratsultaan, meni pirtin luo ja noin: tuluksista leimahti tuli, pirtti syttyi. Sitten hän nousi ratsulleen ja ajoi yli joen. — Hetken päästä kohosivat kirkon liekit yli öisen metsän.

Kuningas Eerik asteli piispa Henrikin kanssa taistelutantereella. Äkkiä pysähtyi kuningas ja hänen silmiinsä tuli kyyneleitä, kun hän katseli kaatuneita suomalaisia.

„Tämä on ollut suuri voiton päivä, Eerik, miksi siis vuodatat kyyneleitä,“ sanoi piispa.

„Kiitän pyhää neitsyttä voitostamme, mutta säälän noita pakanoita, jotka kastamatta joutuivat kiirastulen tuskiin,“ vastasi Eerik.

Sitten kuningas lähti Koroisten niemelle, mutta piispa Henrik asteli hiljalleen viidakon läpi ylös rantamäkeä. Puitten alla vähän edempänä kumpuli kirkas lähde. Sen luona oli suuri joukko vangittuja suomalaisia sekä myös niitä, jotka vapaaehtoisesti halusivat kastetta. Papit siellä jo odottivat piispaa. Ensin pidettiin messu. Sitten isä Pietari lyhyesti kertoi kastettaville, miten heidän oli luovuttava vanhoista haltijoistaan ja tästä lähtien palveltava vain Kristusta, hänen pyhää äitiään ja korkeita pyhimyksiä. Nyt alkoi kastaminen. Latinalaisten kastelukujen hyminä kaikui puitten alta myöhäiseen yöhön. Kastetoimitusta kuvaa seuraavalla sivulla oleva jäljennös R. V. Ekmanin maalauksesta Turun tuomiokirkkoon.

Vihdoinkin kaikki saatiin kastetuiksi, ja papit aloittivat latinaisen kiitosvirren. Yönrauha täytti tienoon. Vain heikko punerrus idän taivaalla ennusti uuden päivän koittoa.

Bastetimitus Kupittaan lähteellä (Katsa edellistä sivua!)

KALASTAJAN TUUTULAULU

ARMAS MAASALO

Rauhallisesti.

Nuk - ku - os nyt hil - jaa, hil - jaa, äi - ti las - ta

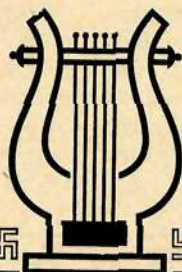
Tuu - ti - kaat - te kul - ta - las - ta kul - ta - lai - vaa

kii - kut - taa, lie - kut - ta - en lem - men lil - jaa lem - peet lai - neet lau - - la -

kul - ke - maan val - ke - as - ta val - ka - mas - ta un - ten saa - ren on - - ne -

kaa.

laan.

JOULUN VAPAHTAJA.

Jälleen on joulu. Lumi on peittänyt valkoiseen vaippaansa rakkaan isäimme maan. Adventtivii-
kot ovat olleet odotusta täynnä. Kaikki on val-
mistunut täksi pyhäksi juhlaaksi. Ja nyt loistavat
kuusen kynttilät tuhansissa kodeissa, jouluaamun
hämärässä rientävät vanhat ja nuoret jälleen jou-
lukirkkoon, joka valossa ja kirkkaudessa hohtaa.
Kaikki julistaa meille pyhää sanomaa: juhli, maa,
sillä sinulle on syntynyt Vapahtaja!

Ja kaikille Suomen lapsille, joitten käteen „Jou-
lupukki” tänä vuonna tulee, tahtoisivat nämä rivit
sanoa samaa. Vietä juhlaa ilolla ja riemulla, pieni
ystävä, sillä se Jeesus, joka kerran syntyi Belle-
hemin seimeen, on sinun Vapahtajasi!

Hän on Vapahtaja synnistäsi. Muistat
ehkä, kun ensi kerran teit vapaasta tahdostasi
paha. Varsinkin sen ensi kerran jälkeen oli
sinun niin vaikea olla. Pelkäsit isää ja äitiä,
mutta ei vain heitä, samalla oli kuin olisi sinun
ja taivaan välille tullut iso, musta pilvi, joka
erotti sinut Jumalasta etkä sinä voinut enää ru-
koilla yhtä luottavaisesti kuin olit sitä ennen ru-
koillut. Sitten olet monesti jälkeenkäin päin ollut
paha, jälleen tehnyt syntiä, vaikka omatuntosi
kielsi sinua siitä. Ja senjälkeen on sinulle ollut
vaikeaa olla oikein sydämestäsi iloinen. Sel-
lainen ihminen ei näet koskaan olekaan onnellinen,
jolla on paha omatunto. Mutta, pieni ystävä,
joulu sanoo sinulle, että Jeesus on sinun Vapah-
tajasi. Hän tuli tänne maailmaan, jotta hänen
kuolemansa tähden me voisimme saada kaikki
pahuutemme anteeksi ja jälleen tulla Jumalan
lapsiksi. Sinun ei tarvitse muuta kuin tunnustaa
syntisi Jumalalle ja pyytää niitä anteeksi Jeesuk-
sen tähden, ja sinä saat ne anteeksi, ja se iso
musta pilvi katoaa, ja sinulle tulee jälleen hyvä
olla. Koko elämäsi saat hänen tähtensä elää
iloisena siitä, että ylhäältä Jumalan kirkkaudesta
hänen rakastava silmänsä sinua seuraa kaikilla
sinun teilläsi.

Jeesus on ystäväsi. Hän, joka pienenä lap-
sena kerran makasi seimessä, elää nyt sanomat-
tomassa kirkkaudessa Jumalan näkymättömässä
maailmassa ja tahtoo ystävänsä olla sinun luon-
nasi joka päivä elämäsi loppuun saakka. Parempaa
ystävää sinä et voisi saada. Kun hän jää
luoksesi, ja sinä jäät hänen luokseen kaikiksi
tuleviksi elämäsi vuosiksi, silloin hän varjelee
sinut pahasta ja täyttää sinut puhtaudellaan ja
voimallaan niin että sinusta tulee paras ihminen,
mitä sinusta koskaan voisi tulla, ja isäsi ja äitisi
kaikkein parhaimmat toivomukset toteutuvat elä-
mässäsi. Maailma on suuri ja kavala, moni
puhdas lapsi on siellä tuhoutunut sen vilpeihin
aaltoihin, tuhannet kiusaukset siellä jokaista ih-
mistä vaanivat, mutta Jeesus voi sinut varjella.
Hän on ystävä, joka rakastaa sinua, ja jonka
kädessä on kaikki valta taivaassa ja maan päällä.

Jeesus on turvasi. Kun hätä ja vaara sinut
saartaa etkä tiedä, mistä apu tulisi, silloin voi
hän sinua auttaa. Hänelle ei mikään ole mah-
dotonta. Rukouksessa saat sinä kertoa hänelle
kaikki aivan kuin kertoisit sen äitisi sydämelle.
Ja kun kuolema kerran tulee ja sinun täytyy läht-
teä täältä pois, Jeesus on silloinkin luonasi ja vie
sinut Jumalan ihanaan paratiisiin, missä sanoin
kuvaamattomassa kirkkaudessa saat elää ihanaa,
pyhää elämää ja olla sanomattoman onnellinen
iankaikkisesti.

Eikö siis joulu olisi riemun ja ilon juhla, kun
se kertoo meille tällaisesta Vapahtajasta?

Pieni ystävä, vietä joulua niin, että tulisit oikein
lähelle Jeesusta!

Sinustakin pitäisi tulla lapsi, jolla on sellainen
mieli kuin oli sillä pienellä pojalla, joka kun äiti
iltarukouksen jälkeen aikoi vetää uutimet ikku-
nan eteen, ettei aamun valo häiritsisi pojan unta,
sanoi äidilleen: „Ei, äiti, minä tahtoisin, että Ju-
mala yölläkin näkisi minut.”

Sitä mieltä joulun Vapahtaja tuli meihin luomaan.

Aleksi Lehtonen.

KASVATTISISAR

Yksinäytöksinen lastennäytelmä. Joulupukille kirjoittanut *Alpo Noponen*. Kuvittanut *A. Halonen*.

Henkilöt: Isä, Äiti, Eino, heidän poikansa, Aune, kasvattisisar, naapurin Kalle.

Näyttämönä pihamaa. Vasemmalla pienen maalais-talon asuinrakennus, johon johtaa ovi pihalta, oikealla aittarakennuksen seinämä. Perällä aidan takana maantie, josta portti johtaa pihaan, tien takana metsää. Oikealla pihan peräkulmassa aidan taakse joh-tava aukko.

Iltapäivä sunnuntaina syyskuun alkupuolella.

Äiti (ilmestyy pirtin ovesta portaalle ja katselee etsien ympäri pihamaata). Missäs se poika on? (Huutaa) Eino hoi!

Eino (huutaa perältä aittarakennuksen takaa). Mitä, äiti?

Äiti. Missä sinä olet?

Eino (tulee näkyviin). Lupasit, että saan viedä kärrilläni perunan tähteet sioille.

Äiti. Niin kyllä. Ja sinä veit ne jo äsken.

Eino. Siellä on Kalle.

Äiti. Karsinassako?

Eino. Karsinan luona. Hän katsoi, kun minä syö-tin perunat sioille.

Äiti. Oliko siinäkin ihmettä?

Eino. Saanko minä mennä Kallen kanssa?

Äiti. Minne?

Eino. Vauhkolaan. Siellä on kauratalkoot.

Äiti. Ja te olisitte mielestänne hyvää talkoovä-keä. Niinkö?

Eino. Menisimme muuten vaan.

Äiti. Muistat kyllä, minne kehoitin sinua mene-mään.

Eino. Isän kanssa asemalle.

Äiti. Ja eikö ole kumma, ettet lähtenyt? Aina olet sinne ollut muulloin halukas juoksemaan. Niin että olen pelännyt sinun joskus jäävän junan alle. Mutta nyt ei kelynnut . . . isän kanssa!

Eino. En tahtonut mennä sitä tyttöä vastaan.

Äiti. Sehän on serkkusi. Etkö haluaisi osoittaa ystävyyttä tuolle kaupungin lapselle, jolta äiti on kuol-lut? Hänen isällään on siellä Helsingissä niin paljon

puuhaa, ettei hän jouda pitämään huolta orvosta. Minä ehdotin isällesi, että kutsuisimme sisareni tyt-tären tänne. Isäsi suostui siihen mielellään. Tyttö tulee nyt. Sinä saat hänestä kasvattussisaren.

Eino. Minä en tahdo kasvattussisarta.

Äiti. Mitä sinä sanot, lapsi parka! Sinä et tahdo, vaikka äitisi ja isäsi tahtovat! Tule lähemmä, älä seiso jurota siellä! (Eino lähestyy). Minun täytyy neu-voa sinua ajoissa. Isäsi voi näet Aunen kanssa olla täällä aivan heti, millä hetkellä hyvänsä. Istu tuohon portaalle viereeni! (Istuvat rinnatusten pirtin por-taalle). Katso minuun ja kuule, mitä sanon. Kuuletko?

Eino. Tietysti minä kuulen, äiti.

Äiti. Olethan sinä ollut hyvä ja tottelevainen poika.

Eino (Vaikenee).

Äiti. Ja kun nyt kasvattussisaresi tulee . . .

Eino. Minä en tahdo kasvattussisarta. Minä tah-don veljen, äiti.

Äiti. Kallellakin on sisar, ja se on tyttö.

Eino. Mutta hän onkin aina tyytymätön sisarensa ja tahtoisi veljen.

Äiti. Onko hän sanonut sinulle niin?

Eino. On. Tänäkin päivänä.

Äiti. Ja sinä olet samaa mieltä hänen kanssaan — veljellisesti.

Eino. Koska olen poika.

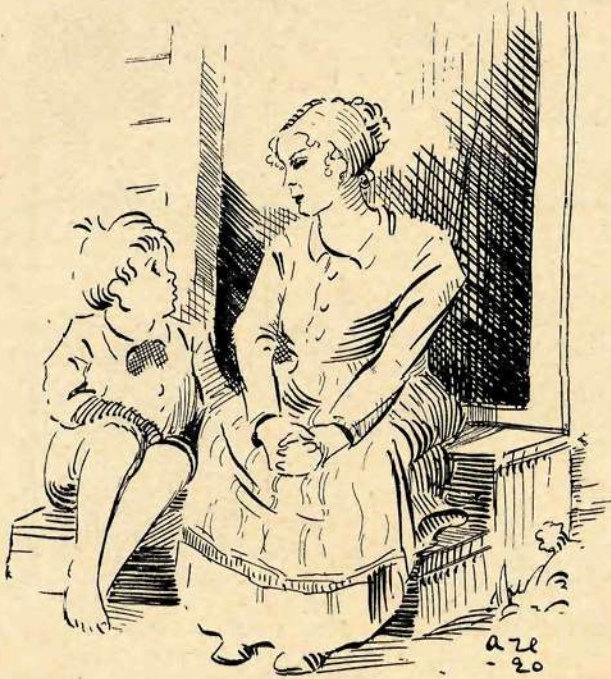
Äiti. Mutta pojalla pitää olla ymmärrystä. Serkkusi tulee pian — emme sano häntä kasvattussisareksi, koska sitä pelkää — ja sinä ymmärrät, että sinun pitää olla hänelle kiltti. Ja ystävällinen. Ymmär-rätkö sen?

Eino (vaikenee).

Äiti. Minä olen sinun tähtesi kovin huolissani. Mutta ehkä sinä et enää välitä äidistäkään, koska hän ei ole poika.

Eino. Välitän minä äidistä

Äiti. Tee sitten niinkuin käsken. Käy kerää-mässä haasta hiukan kanervankukkia ja pihlajanleh-tiä, niin laitamme ne pirtin pöydälle. Se näyttää kau-pungin lapsesta kauniilta, luulen minä . . . Lähde ja joudu pian!

Eino. En minä osaa, äiti.
 Äiti. Mitä! Etkö sinä tunne kanervia ja pihlajaa; niitähän on paljon tuolla aidan takana. Sanoitko, ettet tunne niitä?
 Eino. Tunnen minä.
 Äiti. Mene siis ja kerää! Ei kuitenkaan kovin paljoa. Voithan ottaa pienet kärrisi. (Nousee.) Minulla on pirtissä lämmitettävää. Lähde sinä myöskin heti! Orpotytölle on valmistettava iloa. (Menee pirttiin.)
 Eino (nousten). Tytölle! Tytölle! (Astuu pihan oikeaa peräkulmaa kohden. Sieltä tulee Kalle vastaan työntäen pieniä käsikärryjä.)
 Kalle. Tässä on lelus! (Luovuttaa rattaat Einolle). No, tuletko mukaan?
 Eino. Minne?
 Kalle. Vauhkolaan — talkooseen.
 Eino. En tule.
 Kalle. Sinähän lupasit.
 Eino. Enpä luvannut.
 Kalle. Potku pohkeeseesi — vai et sinä muista? (Hosaisee jalallaan Einoon päin.)
 Eino. Luuletko minua pikku lapseksi? Kyllä minä muistan mitä sanoin.
 Kalle. No mitä sinä sanoit, kun kielesi lipatti?
 Eino. Sanoin, että kysyn äidiltä.
 Kalle. Niinkuin suuret miehet ainakin.
 Eino. Kysythän sinäkin äidiltäsi.
 Kalle. Ja saan aina luvan.
 Eino. Milloin ei kielletä.
 Kalle. Niinkuin nyt sinulta?
 Eino. Ei äiti kieltänyt.
 Kalle. Eikö? No tule pian sitten! Turhaan me täällä enää kälkätämme. Vauhkolassa on hauskaa. Siellä tanssitaankin. Ja viulu ja hanuri soi!
 Eino. Äiti käski minun kärryilläni hakea kanervankukkia ja pihlajanlehtiä. Hän somistaa niillä pirtin.
 Kalle. Tuota Helsingin tyttöä varten! Ei uskoisi, jollei kuulisi. Sikamaisen ikävä juttu muuten, että sinä kulutat aikasi tuon tytön hyväksi, ja minä saan kulkea yksin.

Eino. Sinullahan on sisar.
 Kalle. Niinkuin sinullakin nyt. Morjens sitten olkoon onneksi! (Aikoo lähteä).
 Eino. Minä en tahdo häntä sisarekseni.
 Kalle. Anna hänelle sitten tämä tuliaisiksi. (Pistää kätensä taskuunsa, ottaa sen sieltä nyrkkiin puristettuna ja työntää pian Einon taskuun, josta yhtä pian tempaisee sen avonaisena).
 Eino. (laskien rattaiden aisat maahan ja tavottaa taskuaan). Mikä se on?
 Kalle. Älä, älä purista sitä; se on ampiainen.
 Eino (säikähtäen). Hyi! Ampiaainen! Mistä sinä sen tapasit?
 Kalle. Nyt sinä sen päästit! Katso tuolla se lentää. Menee pirttiin. (Ojentaa pikaisesti kädellään, ja Einon tähystellessä luuloteltua hyönteistä tempaisee Kalle rattaat ja juoksee niiden kera portista tielle). Näillä et tänä iltana vedä kukkia tytölle. (Pysähtyy tielle, katsoo vasemmalle ja sitten Einoon). Nyt ne jo tulevat! Morjens vaan! (Näyttää Einolle pitkää nenää ja kiiruhtaa oikealle).
 Eino (huutaa). Tuo pois minun rattaani heti. Tahi minä sanon isälle!
 Äiti (tullen pirtistä). Mitä sinä huudat? Joko he tulevat?
 Eino. Kalle vei minun rattaani.
 Äiti. Mistä?
 Eino. Tuosta tempasi pihalta ja sitten juoksi pois että livahti.
 Äiti. Mutta sanopa, tottelitko sinä minua?
 Eino. Kalle vei kärrini.
 Äiti. Niin että sinä et muka päässyt täyttämään minun käskyäni? Johon sinulla oli niin hyvä halu — niinkö?
 Eino. Ei niin.
 Äiti. Vaan mitenkä?
 Eino (vaikenee).
 Äiti. Kuule Eino, sellainen jukurapäisyys ei kelpaa. Eikä sinulle käy hyvin! Tahdotko istua tämän kauniin illan pirtin vintissä, kunnes isäsi tuo sinne koivurieskaa?
 Eino (vilkkaasti). Minä lähden heti, äiti; minä tuon kanervia kainalossani ja pihlajanlehtiä hatussani. (Yrittää mennä portista).
 Äiti (näkee Aunen ja isän tulevan vasemmalta). Anna olla! Nyt se on myöhäistä. (Rientää saapujoita vastaan).
 Isä (seisattuen portille ja laskien matkalaukun olkapäältään). Tässä on hovi, tyttäreni. Ja siinä herrasväkikin vastassa. (Astuvat portista pihaan).
 Äiti. Ja siinä odotettu ilokäkemme! (Syleilee Aune ja katsoo tarkkaan häntä). Aivan äitinsä näköinen. Tervetuloa! Nyt on meillä kaksi lasta. Pidä tätä taloa kotinasi! Nälkäkö sinulla on ensiksi vaiko jano?
 Aune (niiaten). Jano, täti.
 Isä. Sitä hän sanoi minullekin tiellä.
 Äiti. Tule sitten pirttiin, rakas lapsi! Tahi tervehditkö ensin serkkuasi? (Katsoo Einoon, joka seisoo aidan vieressä katsoen toisaalle).
 Isä. No, Eino.
 Eino (vilkaisee isäänsä, mutta kääntää taas pois katseensa).
 Äiti. Hän tarvitsee vähän isän neuvomista. Aune lähtee minun kanssani pirttiin. (Ottaa isältä matkalaukun ja poistuu Aunen kanssa pirtin ovesta).

Isä (istautuen pirtin portaalle, ja pyyhkien hikeä otsaltaan). No, poika, mitä sinä siellä jörötät?

Eino. Se on niin ilkeää, isä.

Isä. Ilkeää! Mikä? — — Sekö, että Kalle vei kär-
rysi? Minä kuulin, kun huusit hänelle.

Eino. Niin — sekin.

Isä. Hän saa tuoda ne takaisin.

Eino. Ja sitten hän taas nauraa minulle.

Isä. Minkätähden hän nauraa?

Eino. Kun minulla on sisar.

Isä (nauraen). Melkeinpä minäkin nauran sinulle.

Eino (vaikenee ja puree huuliaan).

Isä. Sinusta olisi veli ollut parempi.

Eino. Niin kyllä.

Isä. Sinä olet veli. Mutta tuo sisar on oppinut
kertotaulunsa paremmin Helsingin kansakoulussa kuin
sinä. Kyselin yhdessä astuksamme. Hän ei antanut
ainoatakaan väärää vastausta.

Eino. Hän on vanhempi.

Isä. Juuri sinun ikäisesi.

Eino. Hän on käynyt kauemmin koulua.

Isä. On samalla luokalla kuin sinä.

Eino. Helsingissä on parempi koulu.

Isä. Olen kuullut, että maalaiskyläiden kouluissa
opetetaan aivan yhtä huolellisesti ja tehdään yhtä
tunnollista työtä kuin Helsingissäkin. Tyttö on ollut
taitavampi ja tietenkin ahkerampi kuin sinä.

Eino. Olkoon sitten. Mutta olisihan hän voinut
pysyä siellä missä oli.

Isä. Muista, että hän on täällä äidin ja isän tah-
dosta. Nyt alatte te käydä täällä yhdessä koulua.

Eino. Tuo tyttö ja minä!

Isä. Niin, — sen Aunekin tietää, ja hän neuvoo
ja ohjaa sinua. Siitä on sinulle suuri etu. Opetta-
jammekin sanoi, että helsinkiläiset lapset ovat älyk-
kää.

Eino. Sanoiko opettaja, että työtökin?

Isä. Sanoi kyllä.

Eino (vaikenee).

Isä. Varo siis, etteivät tytöt saa syytä nauraa poi-
kien tyhjälle pröystäilylle. (Nousee). Etkös tule pirtti-
in näyttämään, minkälainen olet? . . . Vai niin; sinä
seisot meluummin siinä. Sama se; tottapa tulet, kun
olet tarpeeksesi tyhjää puskenut. (Menee pirttiin).

Kalle (tulee varoen oikealta ja saavuttuaan Einon
kohdalle ojentaa hänelle kärkyt aidan yli). Tässä on
kärkysi; en viitsinyt niitä kuitenkaan pitää.

Eino. Olet ehkä ne särkenyt? (Ottaa rattaat ja
tarkastelee niitä).

Kalle. Yhtä eheät ovat kuin ottaessanikin. Mutta
kuule!

Eino. Mitä?

Kalle. Onko se tyttö nyt täällä?

Eino. On; tuolla on pirtissä.

Kalle. Onko se hyvin, — miten sanoisin — konu?

Eino. Isä sanoo, että se on älykäs tyttö.

Kalle. Vai sanoo isäsi niin?

Eino. Kuuluu osaavan hyvin kertomataulun.

Kalle. Älä hiivatissa!

Eino. Rupeaa käymään koulua meidän kans-
samme.

Kalle. Sinun kanssasi, tarkoitat. Hänhän on sinun
sisaresi. (Näkee Aunen tulevan pirtin ovesta).
Kas tuossa hän on. Saapuu uuden veljensä luo-
kse. Hyvästi, jos kiire tulee! (Juoksee vasemmalle).

Aune (lähestyy Einoa karamelli kädessä). Täällä
olikin kaksi poikaa, ja minä toin vain yhden kara-
mellin. Minä noudan toisen heti. On minulla niitä
enemmän. Isä osti tuomisiksi.

Eino. Ei niitä täällä tarvita yhtään.

Aune. Etkö pidä karamellista?

Eino (lyhyesti). En.

Aune. Minusta ne ovat niin hyviä. Minne se
poika meni?

Eino. Kotiinsa.

Aune. Mikä hänen nimensä on?

Eino. Kalle.

Aune. Eino on minusta niin kaunis nimi. Mutta
etko sinä tottakaan syö karamellia?

Eino. En minä syö.

Aune. Kas kun eivät äitisi ja isäsi sitä sanoneet,
kun läksin pirtistä.

Eino. Saat viedä pois.

Aune. Mitäs minä sinulle toisin?

Eino. Minä en tahdo mitään.

Aune. Kuvakirjoista sinä pidät. Minä näin tuolla
pirtissä sen kuvakirjan, jonka viime vuonna lähe-
timme sinulle, äitini ja minä.

Eino (vilkkaasti). Äitisi ja sinä?

Aune. Niin. Sanoivat, että se oli sinusta hyvä.

Eino. Siinä kerrotaan hauskoista pojista.

Aune. Kerrotaan siinä kahdesta tytöstäkin. Minä
olen sen lukenut.

Eino. Eivät ne ole hauskoja.

Aune. Ehkä eivät niin hauskoja kuin pojat.

Eino. Ehkä kuitenkin annat sen karamellin tänne.
(Ojentaa kätensä).

Aune. Tässä se on! (Ojentaa Einolle, mutta vil-
kaisten pirtin ikkunaan tämä vetääkin äkkiä kätensä
takaisin). No, miksi et otakaan?

Eino. Isä ja äiti ehkä nauravat.

Aune. Sittenhän heillä on hauska. (Tempaisee
vasemmalla kädellään Einon käden ja paistaa
oikealla karamellin siihen). Tiedätkö, mitä minä pää-
tin sinulle kertoa heti, kun tapaan sinut?

Eino (purkaen karamellin käärettä). En minä tiedä.

Aune. Kerronko minä sen nyt sinulle?

Eino. Kerro sitten! (Pistää karamellin suuhunsa).

Aune. Mutta en tiedä, nauranko silloin vai itken.
Mutta ei sitä tiennyt äitinkään?

Eino. Äitisi? joka on kuollut.

Aune. Niin. Hänhän siunasi joka ilta sinua. Ja
kun hän kerran kehoitti minunkin siunaamaan, rukoi-
lin minä: Rakas Jumala, varjele, ettei Eino jäisi au-
tomopiilin alle! Silloin äiti itki ja nauroi yht' aikaa.

Eino. Niin, eihän täällä ole milloinkaan ollut au-
tomopiiliä.

Aune. Minä olin ollut sinä päivänä vähällä joutua
sen pyöriin Tehtaankadun kansakoulun luona. Äi
kuinka minä säikähdin! — Ja edestakaisin rientävät
raitiovaunut ja monet kuormavaunut . . . niitä on siellä
Helsingissä niin hirmuisesti, että niiden alle voi jäädä
minä hetkenä hyvänsä . . .

Eino. Sehän hauskaa on.

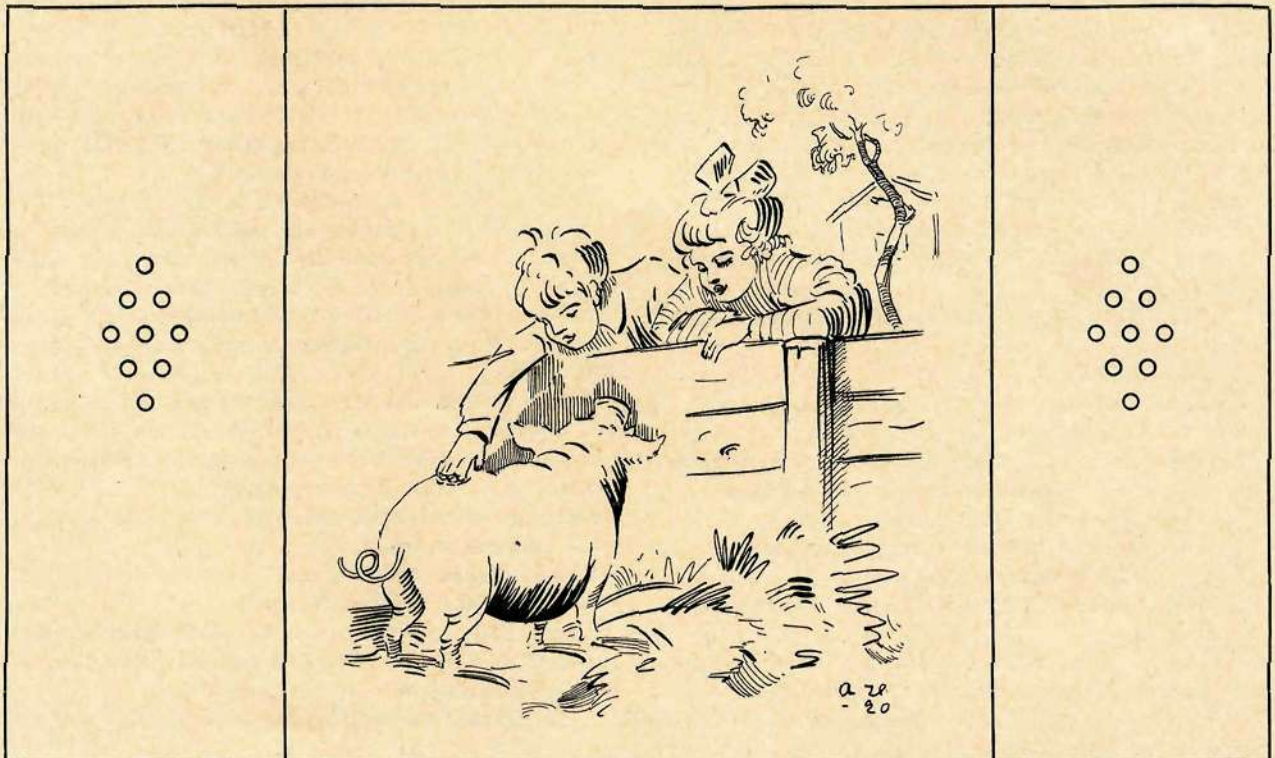
Aune. Sekö pelko ja vaara?

Eino. Se ryty ja melu. Täällä on niin hiljaista
että ikäväksi pistää. (Omituinen röhkäisy kuuluu oi-
kealta peräkulmalta).

Aune (ikäänkuin säpsähtäen). Siellä tulee automo-
piili!

Eino. Automopiili! Onko se tuonääninen!
 Aune. On joskus. (Pari uutta röhkäisyä). Taas!
 Eino. Kuulethan, että ne ovat meidän siat.
 Aune. Siat! Minä en ole koskaan nähnyt sikoja.
 Eino (viikkaasti). Tule nyt, niin minä näytän.
 Aune (hiukan huolissaan). Eivätkö ne pure?
 Eino. Eivät ne pure. Ne röhkivät nälkäänsä. Niillä on aina nälkä, ne syövät niin paljon. Minä olen usein niiden luona.
 Aune. Mutta jos ne tahtoisivat syödä minut?
 Eino. Kyllä minä sinua suojelen. Tuletko? (Lähtee aittarakennuksen ohii).
 Aune. Kyllä minä tulen, älä jätä! (Juoksee Einon jälkeen. Näyttämö jää hetkiseksi tyhjäksi. Sitten isä ja äiti tulevat pirtistä).
 Isä (katsellen yli pihamaan). Kas niin, ne ovat jo menneet jonnekin!
 Äiti. Minnehän nuo hiipasivat? (Astuvat pihan perälle lähelle aittaa).
 Isä (ojentaen oikealle). Katso! Tuolla ne ovat karsinan luona.
 Äiti (lyöden käsiään yhteen). Ja niin lähetysten kuin kaksi kaunista marjaa!
 Isä. Siinä roikkuvat rinnatusten karsinan reunalla.
 Äiti. Ja Eino syyhyttelee sian selkää.
 Isä. Ja kaupungin tyttö ihmettelee silmät pyöreinä.
 Äiti. Näkee kai ensikerran sellaisen elukan. Kaupunkilaiset syövät sinkkua, mutta eivät tunne sikaa.
 Isä. Katso, kuinka ne nauravat yhdessä! Johan minä sinulle sanoin, ettei meidän tarvitse heidän epä-sopunsa tähden surra päätämme harmaiksi... Nyt ne juttelevat vakavasti jotakin. Siinä syntyy kai uusi tuuma.
 Äiti. Minua huoletti kovasti Einon jörötys.
 Isä. Minä huomasin jo asemalla, kuinka se käy. Lapsi raukka ilmestyi kyllä sangen arannäköisenä vaunusta junasillalle, mutta kun minä ojensin hänelle

kyntömiehenkourani, laski hän siihen luottavasti hennon kätensä ja katsoi samalla niin herttaisesti silmiini, että minusta tuntui kuin olisin tavannut kauvan odotetun oman tyttärenti.
 Äiti. Meidän tyttäreemme hän tästedes onkin.
 Isä. Siihen on ehkä tytön isälläkin jotain sanomista.
 Äiti. Eino ainakin on hyvin pian huomannut saaneensa mieleisensä kasvatussisaren. Sen hänestä näkee. Nyt he juoksevat tänne nauravin kasvoin. (Isä ja äiti lähestyvät pirtin portaita. Aune ja Eino kii-ruhtavat heidän luokseen).
 Eino (innokkaasti). Kuulehan, isä ja äiti — (py-sähtyy ikäänkuin hämmästyen intoaan ja katsoo Auneen).
 Aune. Ensi sunnuntaina Eino ja minä mennään teidän kirkkoon. Se on aivan totta!
 Isä. Vai niin. Sitäkö siellä karsinalla päätettiin?
 Aune. Minä olen käynyt yksin Johanneksen kir-kossa Helsingissä ja Kallion kirkossakin.
 Äiti. Mutta täällä on paljon pitempi kirkkomatka.
 Eino. Kyllä me jaksamme astua.
 Aune. Ja Eino tuntee hyvin tien. Pääsemmehän me?
 Eino. Ja Kalle sisarineen saa tulla mukaan, jos haluaa.
 Isä. Jollei siirretä seuraavaan pyhään?
 Eino. Mutta silloin on jo koulu alkanut.
 Aune. Ja silloin me luemme ja laskemme.
 Isä. Aivan oikein. Sen me ilolla hyväksymme. Niinkuin kirkkomatkannekin. Onhan tässä sitäkin ennen vielä useita päiviä, joina tämä meille rakas kaupunkilaislapsi voi päästä matkaväsymyksestään ja saada kalpeille poskilleen maaseudun rusakkuutta.
 Äiti. Ja nyt pirtiin pöydän luol! Emännällä on jotakin tarjoamista. (Menevät iloisina ovesta, Eino ja Aune käsitysten).

PAIMENESSA

Päivä kultia värehti
 päällä aallon lipakoivan.
 Karja niemessä märehti,
 näytti siinä hyvin voivan.

Mustin haukulle kapasi
 paimenpoika vikkellästi.
 Puussa oravan tapasi
 istumassa veikeästi.

Paimenpoikanen kivellä
 istahtavi syötyänsä.
 Musti päättänsä sivellä
 antoi hänen vieressänsä.

Puuta poikanen ravisti,
 oitis kolmin kilpasilla
 kisakumppanit kapisti
 kaukaisilla tienohilla.

Tuoksu korvesta lemahti
 silloin Mustin sieraimissa.
 Kohta haukkunsa remahti,
 kaikui kauvas tienohissa.

Musti pauhasi vihassa
 iltakauden oravalle. —
 Karja aikoja pihassa
 painui lypsytanhualle.

Viimen paimenkin palannut
 Mustin kanssa kessutteli.
 Kertoi kaiken, ei salannut,
 mikä oli päivän peli.

SEPPO TALASLAHTI.

PAPIN LASTEN KIRKKOMATKA.

Mukana olleen muistelmia. Kuvittanut *Eva Anttila*.

Papin lasten koti oli kaupungissa, aivan vastapäätä kirkkoa. Pyhäpäivinä olikin lasten mieluisimpana tehtävänä seista kotinsa portilla ja katsoa, miten ihmisiä riensi kirkkoon ja sieltä pois. Ja kun temppeleistä kuului laulua ja urkujen soittoa, syttyi lasten mielissä into päästä laulamaan muun seurakunnan mukana. Joskus heidät sinne vietiinkin, mutta se tapahtui heidän mielestään kovin harvoin. Kuinka he kerran omin päin Herran huoneeseen menivät, se on nyt tässä kerrottava.

Lasten isä, kaupunkiseurakunnan pappi, oli hankkinut perheelleen kesäasunnon maalla järven rannalla. Arvaatte, että lapsilla oli siellä hauska. He uivat rannikolla, poimivat marjoja aholta, taittoivat vastoja lehdestä, pääsivät joskus, kun isälläkin oli vapautta, hänen kanssansa ongelle ja verkoille. Silloin lapset olivat enemmän innostuneita, eikä heitä suinkaan unittanut, kun varhaisina aamuina oli lähdeittävä järven siintävälle selälle.

Tällaisilla kalastusmatkoilla oli läheisen torpan poika, Jussi nimeltään, soutajana. Silloin-tällöin hän oli muulloinkin kaupunkilaislasten leikkito-

verina. Ja hän olikin mieluinen toveri. Iältään vanhempana hän keksi uusia leikkejä, teki marjatuokokset, sitoi kylpyvastat ja lykkäsi veneen vesille, kun saatiin lupa soudella rannikolla. Papin lasten mielestä hän olikin oikea mestari miehekseen. Iloisin mielin he häntä tervehtivät, milloin vain hän sai aikaa saapua heidän luoksensa. Tuntui niin turvalliselta puuhata hänen seurassaan. He itse olivatkin vielä kovin pieniä ja heikkoja. Ville kuudennella, Hanna viidennellä ja Lassi vasta kolmen vuoden vanha.

Pian kului vapaa iloinen kesä maaseudun raittiissa herittäisyydessä. Oli jälleen muutettava kaupunkiin, Lasten oli ikävä erota leikkipaikoistaan ja erittäinkin hyvästä leikkiveristaan.

Perheen muutettua kaupunkiin oli äidin erityisestä syystä lähdeittävä matkoille. Ja kun isällä oli virkatoimistaan runsaasti puuhaa, jäivät lapset melkein kokonaan Kaisan turviin. Ja hyvää huolta kunnan Kaisa heistä pitikin, niin hyvin niistä kolmesta, jotka kykenivät vapaasti leikkimään, kuin pienimmästä siskostakin, joka vielä kellui kehossa.

Syksyisenä sunnuntaiaamuna päästi Kaisa kolme vauraampaa lasta pihamaalle leikkimään jäädessä itse hoitamaan pikku siskoa, joka silloin oli erityisen huolenpidon tarpeessa. Pihalle pääseistä lapsista oli Lassi jo täydessä pyhäpuvussa, Mutta Hanna oli avojaloin, alushameisillaan ja hapsat sikin sokin hajallaan, eikä Villen ulkoasu ollut vähääkään täydellisempi. Kuinka lieneekään sattunut, että äskeinen kesäystävä Jussi ilmestyi silloin lasten joukkoon. Hän oli saapunut kaupunkiin käydäkseen kirkossa, mutta jumalanpalveluksen alkuun oli vielä aikaa ja hän tahtoi sen kuluttaa nuorten ystävänsä seurassa.

Leikki saatiin pian pystyyn. Pihassa oli käsikärri, Jussi valjastautui niiden eteen uljaaksi vetäjäksi. Lassi, Ville ja Hanna saivat vuoron mukaan istua rattailta kyytiä ottamassa toisten juostessa vapaina varsoina rinnalla. Siinä samoiltiin monta kertaa pihaa pitkin ja poikki, ja

iloa jatkettiin, kunnes kirkon kello helähti soimaan. Jussi muisti silloin asiansa ja keskeytti leikin. Mutta hänestä tuntui ikävältä erota riemuista tovereista, ja niin hän ehdotti, että nämä lähtisivät hänen kanssansa kirkkoon. Hän vetäisi heidät sinne rattailla.

Ehdotus innostutti lapsia, ja se pantiin heti täytäntöön. Jussi sijoitti kaikki kolme sisarusta rattaalle, tarttui itse aisoihin, ja niin sitä mentiin että tanner soi ja tukka liehui.

Kuumuudesta hehkuen vei Jussi kuormansa perille, lykkäsi rattaat kirkon pengertalle saakka, niin että pyörät jysähtivät kynnykseen. Siinä keskeytti suntio kärrikyödin, muuten sitä kyllä olisi jatkunut kirkon sisässäkin.

Rattaat asetettiin nyt ulkopuolelle oven viereen, aisat kirkon seinää vasten pystyyn. Olivathan ne siinäkin pyhitetyllä paikalla eivätkä siis Jussin mielestä saattanut lasten kirkossa ollessa hävitä. Ja sitten ystävykset astua taarastivat yhdessä temppeleihin. He kulkivat pitkin keskikäytävää, pojat hattu päässä, Hanna hapsset hajallaan kaikinpuolin samassa asussa, jossa ennen aamuista puhdistautumista olivat pistäytyneet kotikeittiöstä pihalle. Lapset eivät käsittäneet, miksi ihmiset kummaltakin puolelta käytävää katselevat niin heihin, olivathan he kirkkoväkeä niinkuin muutkin. He huomasivat jonkun matkan päässä tyhjän penkin keskellä kirkkoa, menivät siihen, nousivat istumaan ja koettivat hartaudella yhtyä läsnä olevan seurakunnan lauluun.—

Sillävälin oli Kaisa saanut kotona pikku sisikon nukkumaan, ja silloin hän heti lähti etsimään toisia lapsia. Hänellekös tuli hätä käteen, kun hän ei tavannutkaan hoidokkejaan pihasta. Lieneekö joku hyvä naapuri nähnyt ja sitten sanonut, minne päin kadonneet lampaat olivat kulkeneet, vai johtivatko ehkä kirkon seinuksella olleet kärrit Kaisan oikeille jäljille, lapset vain eivät ennättäneet kauan laulaa, kun jo näkivät hoitajansa kiiruhtavan kirkkoon ja astuvan käytävää pitkin suoraapäätä heidän luokseen. Sukkela oli Kaisa ainakin liikkeissään, tällä kertaa hän pyörähti vielä tavallista rivakammin. Ja niin ankarannäköinen hän oli, että lapset aivan peljästyivät. Hän sieppasi pienokaiset käsivarresta ja kiidatti heitä niin nopeasti ovea koh-

den, ettei siinä jalka monta kertaa lattiaan tavannut. Hanna tyttönen ennätti kuitenkin hartaiden kirkkomiesten joukossa nähdä kummitähtinsä ja saavuttuaan hänen kohdalleen niiasi hänelle niin syvään kuin suinkin kiireessä kyydisään saattoi. Mutta kuinka tyttönen hämmästyikään, kun kummitähti, joka muulloin aina oli hänelle niin ystävällisesti hymyillyt, nyt katsoi jäykkänä ja suoraniskaisena kuin rautapatsas.

Ulos päästyä eivät lapset saaneet edes vilkkaistakaan rattaihin. Niistä sai Jussi pitää yksin huolen. Kaisa veti yhä hoidokkejaan, käsipuolesta, talutti heidät kiireesti kirkkoa ympäröivän nurmikon ja sen vierestä kulkevan kadun yli ensin kodin pihamaahan ja vihdoin lastenkamariin saakka. Siellä lapset saivat Kaisalta vakavan selvityksen siitä, minkälaisessa asussa ja minkälaisella kyydillä sopii mennä kirkkoon. Nyt he olivat tehneet pahan loukkauksen säädylisiä tapoja vastaan. Ja Kaisa suri kun se tapahtui sinä aikana, jolloin lasten hoito oli uskottu hänelle. Hän pelkäsi sitä arvostelua, jonka hän sen johdosta lasten vanhemmilta saa.

Se ei kuitenkaan tullut kovin ankaraksi. Olihan Kaisa menetellyt parhaan ymmärryksensä mukaan, ja pienokaiset olivat vain tehneet sellaisen hertaisen erehdyksen, josta, vaikka se herättääkin hetkellistä harmia, päilyy kauniin viattomuuden kultahohde.

Lapset liivalla

(Suursaarelaiskuvaus).

Liivalla¹ lapset
hajalla hapset
melskaa ja molskaa,
veessä ne virskuu ja vingahtaa
hahhaa, hahhaa,
ne työkkää, teiskaa ja tirskuua
ja teuhaa niinkuin pienet peikkoset polskaa.

Ne häärii ja hyörii
ja palloina pyörii,
ne tuuppaa ja telmii,
hatrusta² linnat ne valmiiksi saa,
hahhaa, hahhaa,
linnoissa kruunut kimmaltaa,
ja kristalliluolat ne loistaen helmii.

Santaa ne kaivaa
ja ohjaa laivaa,
ne leikkii ja luikkaa,
kaikuvu kallio, mätkyvi maa,
hahhaa, hahhaa,
ja lastina luumut liekojen taa
ne laskevat laivat ja silmät siintäen tuikkaa.

Rosvo on tullut!
Ne huutaa kuin hullut,
ne airoilla kirskuu ja kolskaa,
piikeillä pistää ne murjaanaa,
hahhaa, hahhaa,
ja kalliot kaikuvat, hahhahhaa,
kun ne teuhaa kuin pienet peikkoset polskaa!

Suursaareissa heinäkk. 1920.

Larin-Kyösti.

¹ liiva = juoksuhietaranta. ² hatru = levä.

Kultareunapilven päältä
tontut lunta lapioi.
Tuulenhenki hangen heittää,
kaikki pehmeästi peittää,
rotkot, harjat hopeoi.

Kylän lapset kelkoin suksin.
tiellä yhtäin ystävää,
rientää vaaran rinteille
latuisille laskemille. —
Mies ken ensin ennättää!

Hei vain kuinka kelkat kiittää,
sukset liukuu luskahat!
Rintehellä riemuisana,
viihinä vilkkahana
nyt jo lapset laskevat.

Pimenevän pilven päältä
tontut lunta lapioi,
tuulenhenki hangen heittää
lasten ladut sillä peittää,
hämyä maita hopeoi.

Tupsis! — Kunnan kuperkeikan
heitti Paavo-pahainen.
Kiitän kiusaa Kalle, Kasi:
„Rakeet repii pellavasi!”
„Parran sait sa valkoisen!”

Nousi, laski ladun pitkän
Paavo pituus penkalon. —
Kaatuu ylväs kelkkaväki.
Nauraa mäki! Kaikki näki! —
Penkaloinen poikaa on.

Kylän pienet punaposket
nyllertäen mäkeen jää,
kunnes hämy iltapuhteen,
aavistukset äidin nuhteen
kotiin jo kirehtää.

Oskari Kuitunen.

JOULUPUKIN ROE

Kerran kesäsydämellä
päätti viisas Joulupukki:
„Rokeilen, kuink' auttaa lapset;
kuljen niinkuin Kala-ukki...“

Olkapäälleen onget otti,
mut jäi kaivamatta madot,
tontut joutaneet ei, koska
kesken oli lahjasadot...

Mutta poikaparven Pukki
huomasi nyt rantamalla;
sanoi: „Autatte kai vanhaa,
materia kaivamalla?“

„Ha ha!“ kuului poikain nauru, —
„syöteittä sä, kurja, ongi!
Maksaa et voi työstä, rääsy,
ja siis itse matos tongi!“

„Minä autan!“ eräs huusi.
Toiset kielsi: „Älä, Niilo!“
Niilo lähti, sanoi: „Tule,
paljastetaan matoin piilo!“

„No, sä tok' oot kelpo poika,
puhui Pukki. „Mennään; kalat
puolekkain me pannaan sekä
jaetaan myös eväspalat.“

„Ha, ha!“ pilkoin toiset nauroi,
„jaat sä rupikonna-saaliin!
Ja tuon kurjan kerjuupalat
kastat, Niilo, vesikaaliin!“

Mutta Niilo lähti; kaivoi
syötit... Ruuhessa nyt tuossa
Pukin kanssa onkii, ihan
rannan luona valo-voossa...

Toiset ilkkuu: „Emmekös me
arvanneet tuon räyhjän kujeet!
Kaivoss' ennemmin kuin siinä
nykii salakat ja mujeet!“

Vaan nyt Pukki kalan vetäs,
poikain ilkunalle rykäs...
Niilo myöskin ahvenen sai...
Ja jo taasen toinen nykäs...

„Sammakon sait!“ pojat huusi...
Mut on pian kaikki mykkää...
Mikäs kumma tuli? Niilon
sydän myös niin hiljaa sykkää...

Huomaavat he kaikki: Tyyneen
veteen kuvastuu nyt pukin
muoto oikea, ja puku
kirjailtu on kulta-kukin...

Miks noin, vaikka venheess' siinä
istuu Pukki rääsyissänsä?
Ah, hän itseään ei peittää
voinut Ahhti veljeltänsä.

Ahdin myös nyt pojat näkee,
ja hän kulta-kanneltansa
soittaa... Kalat kuulemaan on
tulleet sulo-soittoansa...

Siks nyt Pukki Niilon kanssa
vedenkarjaa myötään lappaa...
Ilkkujat kun ihmeissään on,
naurattaa se Pukki-pappaa...

Saalist' on jo kyllin. Rantaan
soutavat... Ja Niilo koppaan
kalaosansa saa, lausui:
„Täss' on mauste moneen soppaan!“

Pojat toiset häpeissään on,
tilanteen he tuntee nolon...
Pukki puhui, kun hän huomasi
heidän katuovaisen olon:

„Lapsi kullat, katsottava
ei oo aina ulkokuoreen,
monesti on kulta-aarre
kätkettynä karuun vuoreen...“

Muodossa näin milloin minkin
useasti teen mä kokeen
lasten luona; harva katsoo
sisimpään; nään moneen sokeen...

Run te autatte, niin teille
Luoja myöskin avun antaa...“
Lausui, katos... Rohta auttain
toiset Niilon koppaa kantaa...

Ruupert Rainulainen.

PIKKU ANTIN JOULUAATTO.

Kirjoittanut *Jalmari Vaala*, kuvittanut *Eva Anttila*.

Pikku-Antti raotti silmiään ja käännähti vovoin sängyssään. Pikku-Antti oli kovasti sairas. Hänen laihoilla kasvoillaan paloivat kuumeen kukat.

— Äiti, tuleeko isä kotiin, kun on jouluaatto?

Äiti hätkähti kuullessaan tuon heikon värähtelevän äänen. Isän muistokin koski häneen kipeästi. Hän riensi Anttia lohduttamaan.

— Tulee, lapseni. Pian saat sinä nähdä isän.

Kirkas kyynel vierähti samalla äidin silmäluomen alta ja putosi karkealle peitteelle.

— Äiti, kerro taaskin siitä, kun isä tulee kotiin!

Äiti vavahii. Kyynel toisensa jälkeen vierii poskia pitkin.

— Itketkö sinä, äiti? Äiti, oletko sinäkin sairas, niinkuin pikku-Anttikin?

Äiti nieli kyyneleensä.

— Tyynny, lapseni. Minä kerron sinulle, miten isä tulee kotiin.

Ja laskien kätensä lapsen kuumalle otsalle hän kertoi:

— Ulkona on kylmä ja isä on kaukana. Isä asuu suuressa, suuressa talossa, jossa on paksut kiviset seinät. Ja aurinko paistaa sisään vain pienestä akkunasta, joka on ylhäällä katonrajassa. Ovi on lukossa, eikä isä pääse pois.

— Äiti, minkätähden ei isä pääse pois?

Äidin ääni värisi.

— Isä on ollut... niin, en minä tiedä... isää rangaistaan.

— Ainahan hän on ollut hyvä. Miksi häntä rangaistaan?

— Niin, hyvä hän on ollut meille. Mutta hänkin on voinut erehtyä, lapseni. Meitä hän rakastaa. Ja hän haluaa kotiin. Ja hän tulee luoksemme. Kuuntele, kun kerron, miten isä palaa kotiin:

— Isä on sairas, niinkuin sinäkin. Hän nukkuu siellä karkeilla oljilla ja hänen poskensa ovat kuopalla ja pitkän parran peittämät. Hän ajattelee kotiaan. Yht'äkkiä hän muistaa, että nyt on jouluaatto. Ja jouluaattona hän pääsee vapaaksi.

Hän hyppää seisoalleen ja hänen sairautensa on unohdettu. Hän rientää ovelle ja painaa korvansa avaimenreikään.

Nyt kuuluu askeleita. Avaimet helisevät. Vartija tulee. Lukko narahtaa. Isä on vapaana! Vapaana!

Kirkas auringonvalo häikäisee hänen silmiään. Kuinka valkoista on lumi! Kuinka suuri ja kaunis on maailma!

Kulkuset soivat. Hevonen juoksee läpi lumisen metsän. Lumi narisee jalaksen alla.

Isä katselee ympärilleen ja ihmettelee. Tämäkö on maailma, näin suuri ja kirkas. Lumessa palaa tuhansia pikku tähtiä. Niinkuin sokeria! ajattelee isä ja myhäilee.

— Katsopas, huutaa hän ajomiehelle, kun orava viilletää tien yli. Katsopas tuota mestaria! Häntä kuin lippu! Ja tuollainen harmajanruskea turkki niskassa! Oletko nähnyt mitään kummempaa? Hah hah haa!

Ja isä nauraa ja ajuri nauraa ja orava kiittää pyrynä korkean kuusen latvaan, että lumi vain põlisee ympärillä.

Nyt he ovat jo kotona. Tuolla kujansuussa kuuluu kulkusten ääni.

Pikku-Antti kohottaa päätään.

— Äiti, minäkin kuulen. Nyt tulee isä!

— Nyt he kiertävät kaivon ja ajavat pihaan. Kuinka huurteessa hevonen on! Aivankuin suuri lumimöhkäle.

Ja isä on myöskin huurteessa ja ajomies. He ovat aivankuin mitäkin valkoisia joulupukkeja.

Nyt he nousevat reestä. Hevonen pudistaa itseään ja kulkuset helisevät. Kuuletko, kun kulkuset soivat!

Pikku-Antti nauroi.

— Kulkuset soivat ja lumi pyryää hevosen ruumiista kuin hopeasade. Nyt nousee isä reestä.

— Mutta, lapsi, sinun kätesi on niin kylmä. Lapsi, mikä sinun on?

Pikku-Antti raotti silmiään ja hymyili heikosti.

— Nyt isä nousee reestä ja sanoo kyytimiehelle: Käy sisään, siellä on Marialla jotakin lämmintä!

Sitten hän nostaa hevosen eteen heiniä ja sitoo sen marhaminnastaan veräjänpielehen.

Nyt he ovat porstuassa. Kuulepas, kun he kopistelevat lunta kengistään!

Ja äiti kopisteli jalkojaan ja ravisteli helmaansa aivankuin se olisi ollut lumessa.

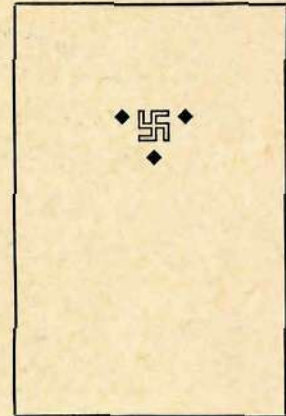
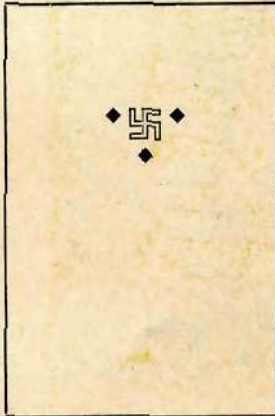
— Siellä eteisessä on lunta. Kuulepas, kun isä pudistaa lunta kyytimiehen turkista! Aivan lumi põlisee porstuassa.

Nyt he tulevat! Pikku-Antti! Nyt tulee isä! Pikku-Antti nousee käsiensä varaan ja tähystää jännittyneenä ovelle.

— Kuulepas, kun avain kalisee lukossa. Kling, klang! Ovi narahtaa ja . . .

— Isä, isä! huutaa pikku-Antti ja ryntää ylös. Mutta hän horjahtaa samalla ja painuu takaisin vuoteelleen. Hän hengähtää kerran, pari syvään ja kiihkeästi ja — nukahtaa.

Äiti itkee. Kyyneleet tulvivat virtanaan. Hänen pikku-Anttinsa on löytänyt isän.

S A M M A L.

Legenda. Joulupukille kirjoitti Ilo Vaara.

Kuuman hiekka-aron liepeellä alkoi tiheä, synkkä metsä. Sen pimennossa peitti puiden juuria vihreä sametin pehmeä sammal.

Jos ihminen kulki metsän kautta, ei hän pysähdellyt, vaan kiiruhti metsän hämärästä valoon eikä hän huomannut pehmoista mattoa jalkojensa alla.

Mutta eräänä iltana, kun aurinko länteen laskeutuessaan kultasi puiden latvoja, kulki väsynyt mies aavikolta metsää kohti. Kuuma hiekka poltti hänen jalkojaan ja erämaan ohdakkeet olivat ne haavoittaneet. Neljäkymmenen päivän paasto oli riuduttanut Hänet, mutta Isän tahto oli ollut täytettävä. Hän oli sen täyttänyt, siksi väsyneenä ja kärsineenäkin Hän suuri rakkaus sydämessään palasi ihmisasunnoille.

Metsään saavuttuaan kuuli hän sammalen vaikertavan:

»Taas yksi! Mutta mitäpä hän huoliikaan minusta; tallaa jaloin ja unohtaa!»

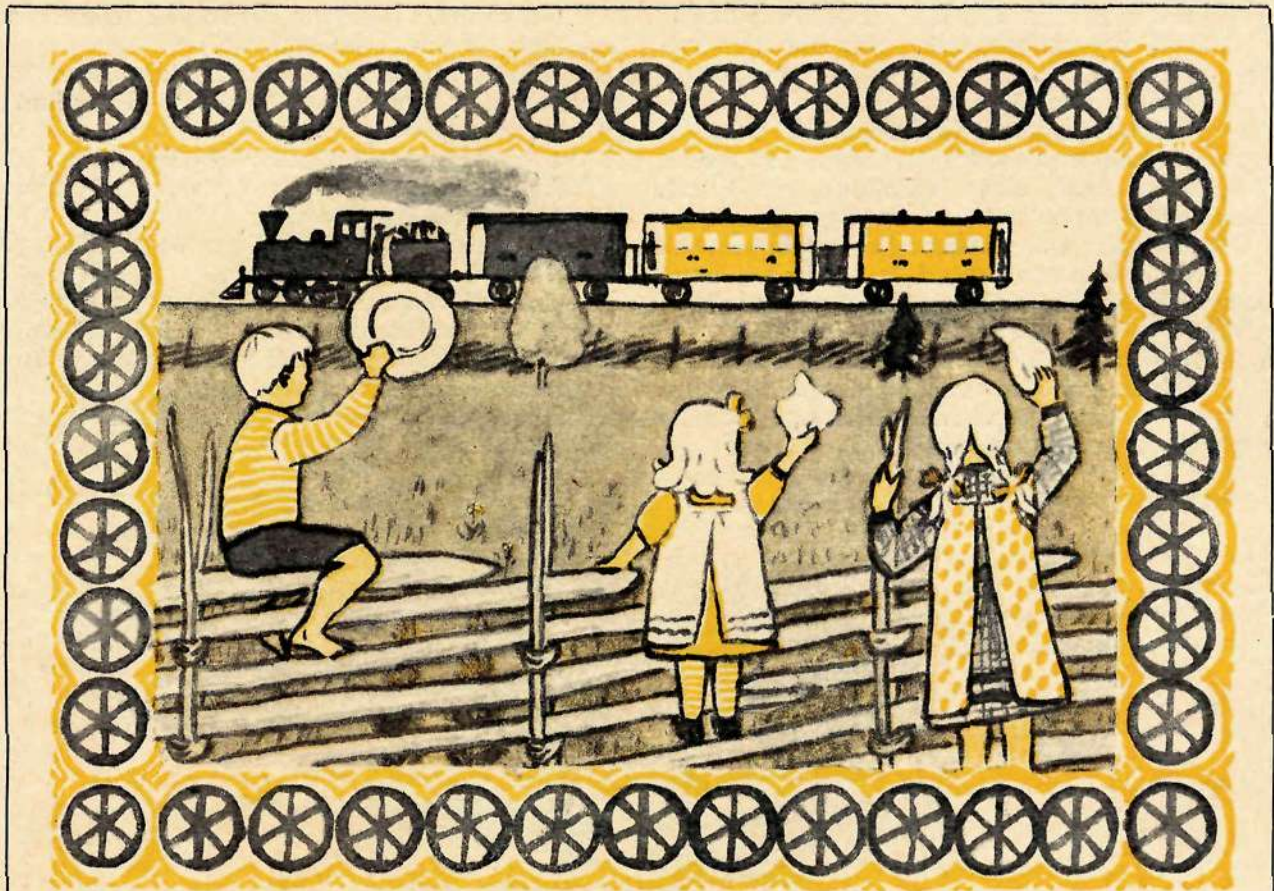
»Ah», huokasi ihastuneena väsynyt kulkija, kun pehmyt, kostea sammal vilvoitti Hänen kuumeisia, haavoittuneita jalkojaan, ja erämaan hiekan väsyttämän silmän nauttiessa sammaleen lienteää vihannuutta Hän lisäsi: »Älä moiti kohtaloasi! Täytätän nytkin Isäni tahdon vilvoittaessasi jalkojani. Monelle, monelle kulkijalle tulet sinä tarjoamaan samaa tyydytystä, jota nyt minullekin suot, ja useat väsyneet vaeltajat, jotka uinahtavat muodostamallasi pehmoisella alustalla, kiittävät Isää siitä, että halvinkin ja unohdetuinkin olio voi palvella Hänen kaikkiviisaita tarkoituksiaan ja täyttää Hänen tahtoansa».

Vaeltaja jatkoi hymyillen matkaansa.

Mutta aamuaurinko purppuroi metsän aukeamassa halveksitun sammaleen ja kaste kimmeiksi sillä tuhansin timantein.

Sammaleen täytti sanomaton riemu:

»Minä sain täyttää Isän tahdon ja vilvoittaa Hänen Poikansa väsyneet jalat. Suuri on onneni!»

Marja

(aidan takaa junalle huiskuttaen).

Hyr-ryr-ryr-ryr taas siellä
 juna kiittää rautatiellä,
 kas kuin pyörät karkeloivat,
 tanner vaappuu, kiskot soivat...
 Minne niin nyt kiire lie;
 ketä matkassaan se vie?
 Suuri on tää Suomenmaa,
 yltää kauas aidan taa,
 suurempi on maailma,
 vaan on kovin kaukana.
 Sinne halua ma en;
 kotilaakso rauhanen
 minulle on rakkahin,
 siellä viihdyn mieluummin.

Helmi

(kaivuttuaan seisomaan alimmille aidaksille).

Minusta niin hauska ois
 körötellä hetkeks pois,
 ohji vauvon akkunan
 nähdä puiden juoksevan:
 koivun, kuusen, tuomen, raidan,
 nähdä lapset luona aidan,
 nähdä liinan liehuttajan,

kun ma kaukomailla ajan.
 Moni täältä kiiruhtaa
 katselemaan maailmaa,
 josta viesti houkuttellen
 kiiskii meille jokaisellen.
 Kenpä meistä ei pyrkiskään
 ihmeitä sen näkemään?

Urho

(aidan harjalla istuen).

Monta, monta mennyt on
 kauas maailman suureen,
 monta kotilaaksohon
 vanhan, rakkaan kuusen juureen
 maailmasta palannut
 täysin sydämin ja taskuin,
 rikkaat muistot salannut;
 monti pettynein on laskuin
 kulkeutunut köyhänä
 lapsuutensa tuihuille—
 Kerranhan on tehtävä
 retki elonmarkkinoille...

Hyr-ryr-ryr-ryr kiiti pois...
 Vielä huolintu ei meistä...
 Aina syrjässä näin seisista—
 tuokin sekään hauskaa ois.

A. N.

Huttaa vielä onni miestä.

1.

Riemua lapsilla.
Keinu se heijaa,
edes ja takaisin
ilmassa leijaa.
Heiluvat tuulessa
pellavatukat;
kummulla hohtavat
päivänkukat.
Kaarensa keinu
se lyö korkealle,
innostus Riston
korkeammalle.

◆

2.

Silloinpa sattui
se suur' tapaturma,
uhkasi polkasta
surkea surma:
keinu se raisuna
keinuajan linkos
koppina ilmaan,
niin Riston se sinkos
ylitse aidan
kuin tallukan märän
selkähän nukkuvan
suuren härän.

◆

3.

Härkäkös säikähti!
Eihän se tiennyt,
lentäjäkö vai
pommiko lie nyt
pudonnut selkään.
Se kapristi maasta,
se puhkuen pinkoi
pois karjahaasta;
saa kyytiä Risto
niin huikkeen tuimaa,
soi tilliä korvat
ja päätä sen huimaa.

(Jatk. 2 lehden takana.)

VESIKKONI.

Kirjoittanut ja kuvittanut K. E. Kivirikko.

Hämeenlinnasta vähän matkaa lounaaseen luitkertaat pieni metsäpuro, joka monia mutkia ja koukeroita tehden lopulta laskee Alajärveen. Toinen paljon pitempi joki purkaa vetensä Parolan aseman lähellä olevaan Lohijärveen. Kumpaisenkin joen lähteet ovat aivan lähekkäin, kapea vedentakaja vain eroittaa ne toisistansa. Keväällä, kun lumi metsissä sulaa ja joka notkossa vesi vaahtona lorisee, on noissa joissa vettä kokolailla, mutta jo kesäkuussa niiden alkujuoksu kuuluu hiljaisessa metsässä kuin keikko lirinä vain. Voimakkaampi kevävirta on vuolaammilta paikoilta vienyt mullat ja hiekat, jääkauden pyörittämät kivet ovat vain jälellä, siellä täällä on joku kantokin juurensa paljastanut.

Täällä jossakin louhikossa ison kiven alla syntyi „Elävä“, se oli vesikkoni nimi. Kapeata metsäpolkua matkaava pyöräilijä näki sen pienenä ja avutonna rantakivellä, pysäytti pyöränsä, hyppäsi alas ja pisti Elävän taskuunsa. Siellä se hiljaa rimpui kuin vastasyntynyt ainakin, tyytyi sitten kohtaloonsa ja vietiin eläiksi muualle. Parin viikon perästä se noin ojamyyrän kokoisena siirrettiin Sääksmäelle, jossa se kesäasukonni pihamaalla kasvoi koko kesän aina elokuun loppuun saakka.

Rautalankaverkosta sille tehtiin jotenkin avara häkki, jonka reunat eivät kuitenkaan olleet puolta metriä korkeammat. Pohja syvennettiin ja laskettiin kivillä; toiseen nurkkaan tehtiin luola monine käytävineen, toiseen vesiallas sukellushyppyjä varten. Katossa oli ruokinta-aukko, jonka saattoi sulkea samanlaisesta verkosta tehdyllä ovela. Elävän ruokinnasta ja hoidosta saivat lapset huolehtia, itse olin vain ylikäitsijana ja ohjeitten antajana.

Jotenkin avuton oli elättini vielä silloin, kun se häkkiin joutui; kuitenkin se jo syödä nirhensi kalaa, niin että ruodot rouskivat ja pienet valkeat kulmahampaat selvästi näkyivät. Saattoipa se jo sormeenkin purasta, kun herkkupalaa yritti siltä viedä. Karva oli vielä villaista, tumman ruskeata, ainoastaan suupielet ja huulet olivat helakan valkeat. Pitkä tasapaksu ruumis ja lyhyet jalat, joiden verrattain pitkiä varpaita uimaräpylät yhdistivät, jo selvään ilmaisivat, mihin Elävä isompana tulisi pystymään: karpän tavoin kivenkoloissa puikkelehtimaan, vedessä saukon tavoin sukellemaan. Sen korvat olivat pienet, vaaleareunaiset, melkein näkymättöminä karvassa, silmät niinkään jotenkin pienet, mustat ja kiilluvat, häntä lyhytkarvainen saparo vain.

Viikko viikolta silisi Elävän pinta, pohjavillan seasta kasvoi kankeita, kiiltäviä karvoja, jotka

peittivät villan näkymättömiin, häntä tuuheni, koko otus pyöristyi ja lihosi silminnähävästi. Värikin kävi tummemmaksi. Elokuun lopulla se jo oli 30 cm pitkä ja siihen lisäksi 15 cm häntää.

Elättini kävi meille päivittäin rakkaammaksi, ja itsekin se näytti tyytyväiseltä uudessa kodissansa. Eihän se vielä ollut ehtinyt kokea vapautta, kun emo sen rannalle jätti menen itse saaliin etsintään. Tuskin se oli ehtinyt nähdä muuta kuin päivänpaistetta, jota oli häkissäkin yllin kyllin. Mitä se tiesikään niistä vaaroista, jotka luonnossa kaikkialla vaanivat. Näin ollen ei Elättini tiennyt muuta sen ihanampaa kuin saada olla omassa kopissansa, jossa ruokaa oli aina yltäkyläisesti, samoin vettä virkistävää kylpyä varten ja luolan pohjalla oivallinen makuupaikka. Helteisimpänä keskipäivänä se siellä nukkuikin monta tuntia, mutta heräsi kyllä katsomaan, mitä lähestyvällä hoitajalla oli annettavana. Iltasella se virkistyi, hyppeli leikkisästi pelkämästä elämän halusta, ja kun sitä kyhnytti, se kiemaili kuin kissa milloin missäkin asennossa.

Kalat ja sammakot olivat sen parasta herkkua. Altaasta se haki elävän kalan, jonka kanto voi-touvarmana luolaansa. Sieltä kuului pian niistämistä ja murinaa, sillä kuten saalistansa iloitseva kissa, tämäkin pelkäsi sen menettävänsä. Ei suinkaan ollut hyvä sitä ruoka-aikana häiritä, pian se silloin hampaat irvissä kimppuun hyökkäsi. Kun ateria loppui, oli Elävän sisu muuttunut, mutta yltyi uudelleen, jos päästi häkkiin hyppivän sammakon. Isoon konnaan se hyökkäsi rajusti kuin makupalaan ainakin, purasi sitä päähän, jotta rusahiti, mutta hellitti pian otteensa, irvisti ja niisti. Konnan paha maku vaikutti vastenmielisesti. Mutta kun saalis vielä potkasi, iski se uudelleen aina samalla tuloksella. Luolaansa Elävä konnansa loppujen lopuksi laahasi, mutta ulkopuolelle ilmestyi pelkkä nahka, joka ei kelvannut syötäväksi.

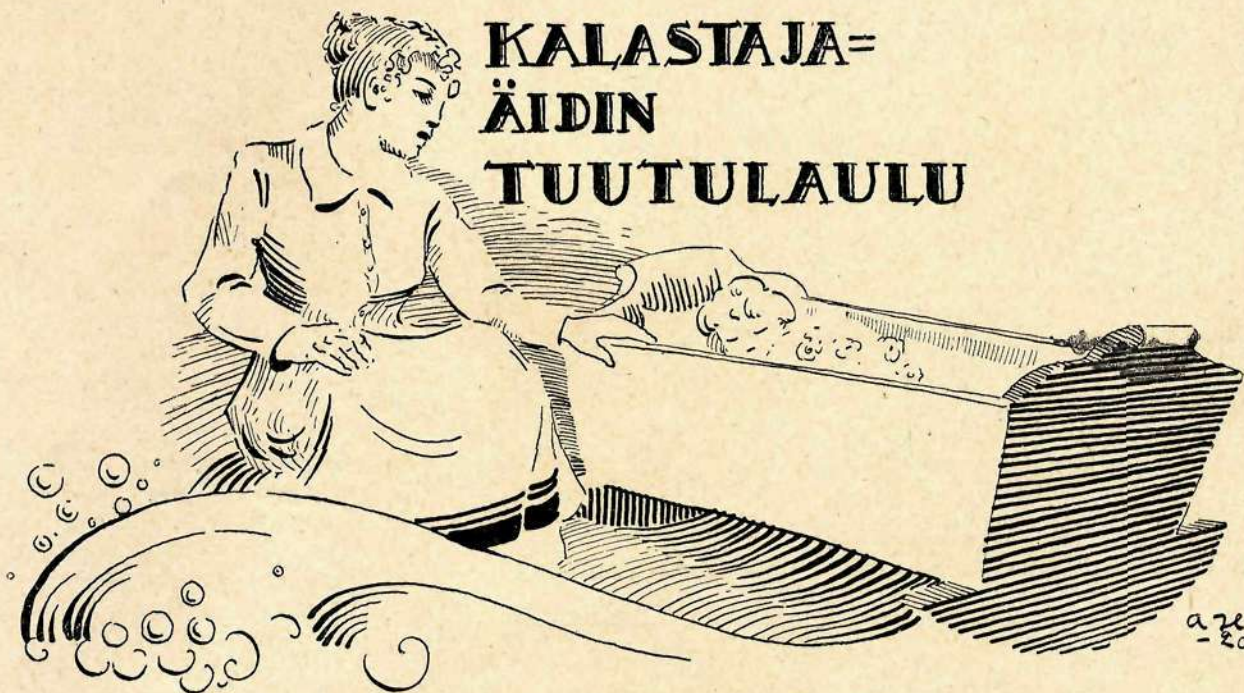
Miten lieneekin Elävä konnan nylkenyt, tuppeen se vain oli vedetty varpaita myöten.

Ilmestyipä siihen pihamaalle eräänä yönä siskas rakki, joka kiivaasti haukkua nalkutti häkin ympärillä, jopa kuopsutti sen yhdestä nurkasta rikki. Siitä pääsi Elävä karkuun, jätti jälkeensä inhoittavan hajun ja pakeni kauas halkopinoon. Sieltä se löytyi hajunsa opastamana, tuli näkyviin huudettaissa ja antautui vangiksi. Koppiinsa siirrettynä se jälleen eli entistä elämäänsä, jos kohta ensi aikoina arkaillen katsahti ympärilleen, kun luolastansa tuli ruokaansa ottamaan.

Vesikon elintavoista vapaassa luonnossa tiedetään vielä jotenkin vähän, sillä melkein kaikkialla, mihin se on levinnyt, se on aika harvinainen.

Hämeenlinnan ympäristöllä olevien järvien sekä niihin laskevien jokien rannoilla niitä on runsaammin kuin muualla. Siellä sen helposti tunnettavat jäljet näkee rantaliejussa tai kuulee sen kiven kolossa kalaa pureksivan. Joskus loikkii se keskellä päivää rantakivillä tai poikasineen vaeltelee järvestä toiseen. Sillä matkalla ehkä oli Elävänikin emonsa seurassa, mutta paha mies yllätti ja vei mennessään.

KALASTAJA- ÄIDIN TUUTULAULU

Nukkuos nyt hiljaa, hiljaa,
äiti lasta kiikuttaa,
liekuttaen lemмен liljaa,
lempeet laineet laulakaa.

Tuutikaatte kultahasta,
kultalaivaa kulkemaan
valkeasta valkamasta
untensaarten onnelaan.

Tuutikaatte tuskan tyrskyt
kauas toivon taivaan taa,
hillitkääte hurjat myrskyt,
että raukka rauhan saa.

Mustat pilvet päätä peittää,
taatto merta purjehtii,
minne myrskyt häntä heittää,
kun hän kantta kuljeksii?

Kohta taatto saareen soutaa,
auringossa aukee tie,
hempeimmälleen helmen noutaa,
liljallensa lemмен vie.

Katsoo kaukaa onnensaarta,
jossa pitkät palmut soi,
katsoo tähtitaivaan kaarta,
maata pilvet purppuroi.

Uinu, uinu, lemменlilja,
päivä, sille soittos suo,
uinu kirkkaan kaihon vilja,
äidin riemun rintaa juo!

Suursaari 10. 8. 20.

LARIN-KYÖSTI.

(Jatk. 2 lehden takaa.)

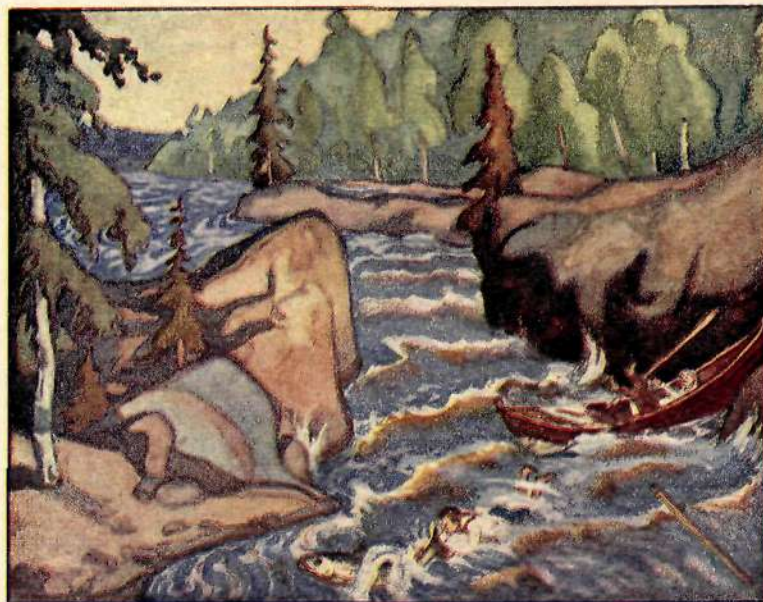
4.

Puhkuen, pärskyen
kiitävi sonni,
vaan sitä uhkaa
taas kova onni,
kallio jyrkkä
on äkkiä eessä,
loikkaus — silloin on
syvällä veessä . . .
Vankkojen säärin
estävä pisto
pelasti härän,
lens ilmahän Risto.

5.

Syöyyskö vei pojan?
Ei — sutiralla!
Ukko on ongella
kallion alla,
lennosta Risto sen
purtehen tapaa,
saa sijan siinä,
on vaarasta vapaa.
Vanhuksen kanssa hän
virralle soutaa
ihailten vuota ja
kirkasta poutaa.

6.

Roskehen pursi nyt
liukasna liiti,
lohea suurta se
vastahan kiiti,
oiipsahti siitä
päin kalliorantaa;
Ristopa kalalle
oppia antaa,
kuohuihin syösten
sen jälkehen kieppaa,
pyrstöstä petoa
kiinni hän sieppaa.

7.

Raikk' ovat mennehet
kohkut jo kovat,
seikkailut voittohon
pääntyneet ovat;
Ristolla saalis on
arvokas saatu,
jolla niin oiva on
maku ja laatu.
Niin voipi selvitä
turmion fiestä,
onni kun vieläkin
auttaavi miestä.

Merkkipäivän viettäjälle.

Kolme hyviä henkiä edustavaa lasta tuo hänelle kukkia.

Kaikki:

Sinua nyt lähestyvät
eräät elonhenget hyvät,
joit' et ole nähnyt ennen,
vaikk' oot vuotten tullen mennen
palvelukses heille tuonut,
kunniaa aina suonut.
Rakastamat Jumalan
kun nää henget ovat varmaan
ja kun puoleen taivahan
hyväksesi pyynnön armaan
tänään lähettävät he,
siunausta sinulle
pysyväistä vuotaa sieltä,
vaarat kaikkivaltias
väistävä on elos tieltä
suojellen sun kulkua.

Velvollisuus:

Varhaisesta nuoruudestas saakka
uskollisna sua seurasin:
harteitas kun painoi koulun taakka,
minua sa silloin kannoitkin,
harvoim moittit mua raskahaksi,
mutta alinomaan rakkaammaksi
tulit sulle aikain vaiheissa,
mainitsit mua velvollisuudeksi,

elos kumppaniksi ikäiseksi
tahdotit minut henkes hinnalla;
hyväkseni kannoit vaivat, huolet,
vannoit, että ennen vaikka huolet,
kuin mun sallit luotas poistua;
lakkaamatta työtä, ponnistusta
sulle, rakas, tuottanut ma oon,
mutta valoa ja siunausta
taivas luo niin ajan abdiinkoon
(Antaa kukkansa.)

Uskollisuus:

Velvollisuus uskollisuudetta —
muistuttaa se minun sulle suo —
kuningas on vailla seuruetta,
joka tuen valtikalle luo;
sen sä olet tietänyt ja siksi
minut toiseks seurakumppaniksi
itsellesi varhain valitsit;
vähässä mua ensin harjoitit,
taitos sitten paljossa sa näytit,
uskollisna tehtäväsi täytit,
pienet samaten kuin suuretkin.
Elo sellainen on mieluisin
Jumalalle korkeudessa taivaan,
lähimäisen huolehen ja vaivaan
huojennusta luo se runsaimmin.
(Antaa kukkansa.)

Abkeruus:

Rakas kun on velvollisuus sullen,
uskollisuutta kun harjoitat,
abkeruuden henki, seuraan tullen,
sinulle suo voimat valppabat;
ilon hohteen työhösi se valaa,
vastukset kaikk' unheen yöhön salaa,
toimintaan sua aina innostaa,
vilvoittavi kuumen otsan hien,
tasoittaa sen kivikoisen tien,
jota polkea sun jalkas saa.
(Antaa kukkansa.)

Kaikki:

Vastaisethin velvollisuutes.
täytät uskollisna, abkerasti,
valitsithan meidät seurakses
aamusta ain iltatetkeen asti,
ja kun sitten saapuu suuri yö,
päättyy uuras, uskollinen työ,
vuotehella uurastajan jalon
hyvät henget vartioina on,
syvyydestä haudan pimennon
kohottavat kirkkaan muiston valon.

Alpo Noponen.

KALLE KUSTAA.

Kirjoittanut *Hanna Järvi*, kuvittanut *V. Ylinen*.

Mäkelän tuvassa akkunan alla sängyn reunalla istui vanha mies. Hän kiikutteli pientä kuusivuotiasta Kirsti-tyttöä toisella jalallaan. Väliin heilahti tyttönen ilmaan ja sieltä rähäköiden vanhuksen syliin. Silloin hän sanoi:

— Hei, pitkä tukka tukka löyhkää ja koltin helma liepsaa.

Kirsti innostui ja löyhytteli pellavatuksaansa, kunnes vanhus vakuutti:

— Ei nyt enää, minä en jaksa, jalkani väsy. Istu viereeni, niin kerron sinulle jotain.

— Kertokaa, kertokaa! huudahti Aune, hiukan isompi Kirstiä, kun kuuli lupauksen, ja hän riensi sängyn viereen kuuntelemaan, sillä hän tiesi tulevan hauskaa kuulemista.

— Ole sinä, Kirsti, kauniisti! komensi hän ja koki asettua sängyn laidalle jalat riipuksiin samoin kuin vanhuksellakin oli.

— No nyt minä kerron, kuunnelkaa vaan tarkasti. Ja niin vanhus alkoi:

Silloin oli hyvin luminen talvi. Puiden oksilla, aidan seipäissä ja huoneiden räystäällä kiikkuivat suuret möhkäleet pehmeää valkoista lunta. Tiet olivat tukossa. Jos joku kulkija jätti jalen, hävisi se, ennenkuin uusi vaeltaja ehti samoilte teille. Sillä taivas oli paksussa pilvessä ja leveitä lumihiihtaleita putoili alituisen kuin jättiläisen seulasta. Oli satanut jo useita päiviä, mutta yhä näytti pilvissä lunta riittävän, yhä vahveni maan lumipeite.

Sellaisella kelillä ja sellaisessa ilmassa taivalsi maantiellä kulkijapoika. Vaatteet olivat repaleina, kengän sivusta pyrkivät varpaat esiin. Hatun syrjästä meni kaksi kangaspalasta korvien suojaksi. Pahin oli se, että poika ontui. Toinen jalka oli paljoa lyhempi ja lonkkaluu oli korkealla sivussa. Sääriluita kolotti, kun housunlahkeet olivat märät. Lyhempi jalka oli jo aivan turtunut, ajottain siihen vielä vihiasi, mutta silloin se tuntui kovasti. Poika tunsikänsä tiellä, ellei pian tulisi taloa tai jotain ihmisasuntoa, jossa saisi levätä. Sellaista ei kuiten-

kaan näkynyt lähelläkään. Hän ponnisti voimiaan, asteli eteenpäin ja pysähtyi sitten taas levähtämään. Takana oli lumessa muutamia reikiä. Ne olivat hänen jäikensä. Mutta edessä oli sileä valkoinen hanki. Hän yritti uudelleen ja puhkasi nietoksiin parikymmentä uutta reikää. Ne tulivat tiheään, toisinaan aivan vierekkäin, eikä matka paljoakaan edistynyt. Viimein näki hän mäen takaa savun nousevan. Se oli kuin avun lupaus. Iloisena huudahti poika ääneen: Talo, siellä on talo! Poikanen tunsikänsä kevenevän. Jälet harvenivat ja taisivat ne suorentuakin sillä aukealla lumiuomalla, joka oli puiden välissä. Mäen päällä suuren yksinäisen koivun takana oli riihirakennus. Se oli kolmiosainen, punaiseksi maalattu ja se näytti kaksikerroksiselta. Niin suuri riihirakennus oli vain suurissa taloissa.

Poikasen sydäntä kouristi. Hän olisi mieluummin toivonut tapaavansa pienen mökin tahi torpan.

Riihestä tuli lämmin viljan haju. Se houkutteli astumaan sisään lämmittelemään. Ovikaan ei ollut lukossa, oli vain rautalenkit tikulla yhdistetty. Samoin oli toinen ja kolmas ovi pantu kiinni. Käy sisään lämmittelemään! houkutteli viljan lämmin haju, sitä enemmän, mitä lähemmä poika saapui. Mutta poikanen pysähtyi miettimään, eikö muuta keinoa löytyisi. Riihen vastapäätä etäällä metsikön laidassa oli mökki. Poika halusi päästä sinne, mutta ei löytänyt tietä. Lumi oli sileätä kaikkialta. Ei ollut hiirikään hypännyt tien viittä. Poikanen seisoi ja katseli, lopulta hän ajatteli: Riiheen en mene. Jos tapaisivat minut sieltä, niin luulisivat varkaaksi tahi muuksi pahantekijäksi. Äiti käski kulkemaan rehellisten ihmisen jälkiä.

Hän vaelsi edelleen. Pian näkyi pitkä, komea navetta. Sen yläkerran laudat olivat maalatut keltaseksi. Lähempänä näkyi räystään alta lautojen lomista pääskysen pesiä. Poikanen kulki hitaasti ja luki niitä takaseinältä. Hän laski kahteenkymmeneen, sitten sekaantui luku. Hän muisti taas äidin sanoneen: Siinä talossa on ystävällisiä ihmisiä ja hyviä lapsia, mihin pääskys parvissa asettuvat elämään.

Hän oli saapunut jo vilja-aitan lähelle. Siellä oli hiljattain käyty, koska oli lumessa jälkiä. Varpuset nokkivat karisseita siemeniälumiselta portaalta. Oven alakulmassa oli nelikulmainen reikä. Siitä kulki kissa hiiriä hakemassa. Siitä johtui hän ajattelemaan sitä eläintä, jota hän useammin sai peljätä, mutta siitä huolimatta hän toivoi sen äänen joskus kaikuvan korviinsa. Sillä se ilmaisi ihmisasunnon olevan lähellä.

— Niin onkonan tässä talossa koira? Pian sen näen. Se hyökkää tuvan ovesta haukkuen. Se nostaa selkäravansa pystyyn ja murisee. Sitten se haistaa minua. Kun silitan selkää, niin karvat alenevat ja ääni muuttuu ystävällisemmäksi. Niin ajatteli poika.

Samassa kuuluikin tuvan oven aukeaminen ja portaille hyökkäsi kellertävän ruskea, lihava kartanokoiria. Se haukkui harvaksen ja arvokkaasti kumealla äänellä, mutta ei se vihaselta näyttänyt. Eivät olleet selkäravatkkaan pystyssä. Mutta arkana poika silti kääntyi leveästä kaksipuolisesta portista pihaan. Tse, tse, Vahuil puhutteli hän koiraa jo kaukaa. Hän teki aina niin taloon tullessaan. Mustia koiria kutsui hän Mustiksi, mutta muun värisille hän antoi muita nimiä. Tämä oli hänen mielestään Vahiti. Sehän oli usein ollut lihaviin ruskeiden kartanokoirien nimi.

Eikä koira enää haukunut. Haistoi vain ohimennessään pojan repaleita, mutta sitten ojenteli välinpitämättömänä ruumistaan.

Poika pyörähti tuvan ovipieleen seisomaan, mutta ei uskaltanut heti mennä lämpimälle pankolle, jonne mieli teki. Hän odotti, että joku hänet huomaisi ja kehottaisi lämmittelemään. Pitkään aikaan ei puhe hänelle kuulunut. Talonväki tarinoi vain keskenään. Lopulta tuli vanhaemäntä lähemmäksi, kysyi, mistä poika oli ja mihin meni, sitten sanoi: Mene lapsi parka tuonne uunin päälle lämmittelemään.

Kehoitusta ei tarvinnut toistaa. Poikasen mielestä oli talon vanha emäntä ystävällisin ihminen, mitä hän oli kulkeissaan tavannut. Hän riisui kenkärajat kuusportaalle. Jalkansa painoi hän lämpimää kiveä vastaan. Kun jalat lämpenivät, lämpesi koko ruumis. Lonkkaa taukosi särkemästä. Lopuksi painosti silmiä kiinni. Hänen täytyi heittäytyä uunin päälle pitkäkseen.

Kun hän heräsi, oli tupa jo pimeä. Alhaalta kuului raskasta hengitystä. Hän arvasi, että oli jo yö ja talonväki nukkui. Uunin kivet olivat lämpimiä, nyt ne tuntuivat polttavan jalkapohjia. Hän kopeloi ympärilleen ja etsi jostain lautaa, jonka päälle asettuisi. Hän tapasi laudanpään, mutta se tuntui olevan kiinni jossain. Hän koetteli ja tutki tarkemmin. Monen tuvan uunilla oli hän lämmiteltyt. Ja monena yönä oli hän pimeässä tutkinut ympäristönsä.

— Tuossa on paksu puu. Se on orsi. Laudat ovat orrella kuivamassa. Se tuntuu leveältä kuin lava, jossa nukutaan joskus. Niin ajatteli poika tutkiesaan ja hän hiipi hiljaa kuin kissa uunin päällä. Sillä jos talonväki heräsi, oli hän hukassa. Kulkijapoika ei saa häiritä talonväen yörauhaa. Sen hän tiesi. Lopulta hän oli selvillä asiasta. Hän päätti siirtyä lavalle orsien päälle nukkumaan. Siellä ei polta, eikä palele. Laudalla oli tyyny. Oli siellä siis ennenkin nukuttu. Hän siirsi tyynyn syrjempään ja pani takkinsa päänaluseksi. Talonväki ei kärsi: että kulkijat käyttävät heidän tavaroitaan, sentähden hän siirsi tyynyn syrjempään.

Pian nukkui poikanen uudelleen, nukkui raskaaseen, sikeään uneen. Vielä oli hän kulkevinaan lumisella tiellä, nosti jalkojaan ja painoi ne jälleen pehmeään hankeen. Matka näytti niin pitkältä, niin pitkältä, loppumattomalta . . .

Talonväki heräsi aamuaskareilleen. Ensin nousivat piikat ja rengit, pukeutuivat ja menivät eläimiä hoitamaan. Pian tuli tupaan vanha emäntä, sama joka poikasta kehotti uunille nousemaan. Hän lähestyi uunia ja aikoi sekottaa taikinaa.

— Siunaa ja varjele! Täällä on tyyny taikinassa, sanoi hän.

Siihen heräsi poika lavitsalla. Heti ymmärsi hän, mitä oli tapahtunut.

— Minä onneton olen potkaissut tyynyn alas ja se on putonut taikinasaaviin!

Emäntä päivitteli alhaalla. Poika tuskailli ylhäällä uunin päällä. Mutta rengit rupesivat nauramaan, eihän asia heitä liikuttanut. Lopulta sanoi emäntä:

— Tule nyt, poika, katsomaan, mitä olet tehnyt.

Kyllähän hän jo tiesi, mitä oli tapahtunut, mutta hän meni sittenkin alas portaalle kuulemaan ja kärsimään rangaistuksensa.

— Katso, tyyny on pudonnut taikinaan, sinä olet sen pudottanut.

— Mi-i-nä sen olen potkaissut, sammalsi poika ja hyrähti itkuun.

Enempää häntä ei toruttu, mutta hän oli varma siitä, ettei tästä talosta tarvinnut aamiaisen apua odottaa. Poika oikoi käpertyneitä kenkärajojaan, asetteli ne riepujen kanssa jalkaansa. Sitten haki hän takin ja lakin. Takki oli vielä märkä, sillä kasassa päänaluksenä se ei kuivanut. Poika veti sen päällensä ja ajatteli lähteä, mutta jäi hetkeksi raukeana istumaan uunin portaalle.

Aika kului. Väki kokoontui aamiaiselle. Keitetyt perunat ja tuore silakka hurmasivat pojan mielen. Hän katsoi, miten talonväki söi kylliksensä. Hän tunsu, että hänen olisi pitänyt äsken lähteä, nyt hän ei enää voinut. Nälkä hivelä hentoa ruumista, hän ei ollut syönyt illallistaan.

— Tule, poikanen, tuossa on sinulle aamiaista, kutsui vanha emäntä ja asetti pöydän kulmalle kappaleen leipää, perunoita ja silakoita. Poika heräsi mietteistään ja kiitti emäntää.

Ei sinun asiollasi taida kiirettä olla, sanoi nuori mies pojalle, jää tähän päiväksi pariksi, mene ja hakkaa havuja navetan edessä. Saammepa nähdä, kykenekö mihinkään työhön, vai kulkeako pitää.

Poika kiitti nuorta miestä, hän ymmärsi sitten, että se oli isäntä. Hän meni ja hakkasi voimainsa takaa. Tässä työssä sai lepuuttaa lyhempää jalkaa. Hän seisoi yhdellä jalalla ja hakkasi. Kukaties, jos huomenna jo saan jatkaa matkaani, silloin tarvitaan mөлempia jalkoja, ajatteli hän hakatessaan.

Seuraavana päivänä neuvoi isäntä taas työtä, ja poikanen teki sen ahkerana, voimiansa ponnistaen. Huomenna ehkä on minun lähdetävä, ajatteli hän taas, sitten ei minulle työtä tarjotakaan. Ei ole monta sellaista isäntää, joka kulkijapojalle työtä tarjoisi.

Sinä iltana tarkasti isäntä poikaa pitkään ja vakavasti. Pieni laiha poika vavahti. Nyt hän ilmoittaa, ettei talossa enää tarvita, ajatteli hän. Mutta isäntä ei puhunut mitään sillä kertaa. Vasta seuraavana iltana hän sanoi: Ei noin ahkeran pojan tarvitse kyllien väliä kulkea. Pieni sinä olet ja hinterä, mutta ahkeroi vointisi mukaan, niin ehkä tässä työtä, ruokaa ja vaatteita löytyy.

Poika pyyhki kyyneleitänsä. Hän oli kulkenut niin kauvan ja kärsinyt niin paljon. Isännän lupaus oli hänelle vastaus moniin rukouksiin. Äitikin oli viimeisiksi sanoikseen rukoillut Jumalaa johdattamaan pojan polkuja hyvien ja ahkerien ihmisten pariin.

Siihen taloon se poikanen sitten jäi. Isäntä kysyi hänen nimeään:

— Kalle-Kustaa on nimeni, vastasi poika.

Silloin Kirsti ja Aune huomasivat, kenestä vanhus oli puhunut. Kirsti silitti korkeata lonkkaluuta ja kysyi:

— Onko tämä jalka nytkin kipeä?

— Toisinaan särkee, mutta eipä nyt tarvitse kulkeakaan niin pitkiä matkoja kuin sen poikasen piti.

— Mistä hän tuli?

— Pohjanmaalta. Silloin oli hirveät nälkävuodet, sentähden ihmiset niin kulkivat saadakseen hiukan ruokaa. Te olette onnellisia lapsia, kun teillä on koti, vanhemmat ja kaikkea hyvää.

Kalle-Kustaa aikoi jatkaa vielä, mutta kyynel kihosi silmään omaa lapsuutta muistelllessa. Hän otti keppinsä ja lähti kävelylle.

Iso ovi painui kiinni ja ontuvan miehen kepin kolina kaikui jo kiviportaalla . . .

Monet pitkät vuosisadat
taivaan tähtein valoradat
loistaneet on yli templin tään.

Takaa raskaan holvioven
suvut polttehelle poven
rientäneet on hoivaa etsimään.

Jouluyönä kirkkaimpana
säteillyt on toivon sana
ihmisrinnan suureen ikävään.

H. N.